

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

Probační a mediační služba z pohledu sociálního pracovníka

Lenka Neumanová

Bakalářská práce

Studijní obor: Sociální práce se zaměřením na komunikaci
a aplikovanou psychoterapii, kombinovaná forma studia

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Slavomír Laca, PhD.

Praha 2022

Prague College of Psychosocial Studies

**Probation and mediation service from a social
worker's point of view.**

Lenka Neumanová

The Bachelor Thesis

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Ed.D. Slavomír Laca, PhD.

Praha 2022

Prohlášení:

1. Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 29. dubna 2022

Podpis

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat doc. PaedDr. Slavomíru Lacovi, PhD., za jeho trpělivost, upřímnost, vstřícnost, odbornou pomoc, cenné rady a podporu, které mi poskytoval po celou dobu zpracování této práce. Dále děkuji všem svým kolegům za odborné rady a informace. Děkuji také všem svým kolegům studentům za vyplnění dotazníků. Těž děkuji své rodině za podporu, kterou mi věnovala po celou dobu studia.

ANOTACE

Tato bakalářská práce pojednává o sociální práci v Probační a mediační službě. Zvláště se zaměřuje na práci pracovníka Probační a mediační služby při organizaci a dohledu nad výkonem alternativních trestů a na mediační řešení sporů.

Cílem práce je též zmapovat postoj společnosti k alternativním trestům jako náhrady za trest odnětí svobody.

Klíčová slova: Probační a mediační služba, sociální práce, sociální pracovník, alternativní trest

ABSTRACT

This bachelor thesis focuses on social work in the probation and mediation service. Especially, it focuses on the work of the staff of the Probation and mediation service while organizing and supervising of the execution of alternative punishments and on the mediation of disputes. The aim of the work is also to map the attitude of society to alternative sentences as a substitute for imprisonment.

Key words: Probation and mediation service, social work, social worker, alternative punishment

OBSAH

ÚVOD	7
TEORETICKÁ ČÁST	8
1 HISTORICKÝ PRŮŘEZ SOCIÁLNÍ PRÁCE	8
1.1 Charakteristika sociální práce.....	11
1.2 Metody sociální práce.....	12
1.3 Etika sociální práce.....	14
2 CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA	16
2.1 Profese sociálního pracovníka.....	17
2.2 Osobnost sociálního pracovníka	18
3 CHARAKTERISTIKA PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY	20
3.1 Historický průřez Probační a mediační služby	20
3.2 Úředník Probační a mediační služby.....	21
3.3 Probační a mediační služby v České republice	23
3.4 Alternativní tresty v České republice	25
PRAKTICKÁ ČÁST	28
4 METODIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	28
4.1 Výzkumný problém, příprava a etapy výzkumu.....	29
4.2 Cíl výzkumu	29
4.3 Charakteristika výzkumného souboru.....	29
4.4 Výzkumné otázky a hypotézy výzkumu	30
4.5 Metody výzkumu	32
5 ZPRACOVÁNÍ DAT Z VÝZKUMU	34
6 VYHODNOCENÍ	36
6.1 Vyhodnocení dotazníků	36
6.2 Zhodnocení výzkumu	46
7 ZÁVĚR	57
8 SEZNAM ZDROJŮ	59
9 SEZNAM TABULEK	63
10 SEZNAM GRAFŮ	65
11 SEZNAM PŘÍLOH	66
BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE	70

ÚVOD

V předkládaném dokumentu je pozornost věnována tématice Probační a mediační služby ve spojení s pozicí a výkonem profese sociálních pracovníků.

Pro téma Probační a mediační služby jsem se rozhodla poté, co jsem u této služby v roce 2017 absolvovala stáž. Zajímalo mne, jak se v České republice vyvíjí situace v problematice alternativních trestů, do jaké míry tento institut zakotvil v našem právním systému a jaké má do budoucna perspektivy.

Text se stává z celkem dvou hlavních částí, kterými jsou jeho teoretická a následně pak praktická polovina.

V první polovině dokumentu bude v rámci celkem tří hlavních kapitol zvolené téma zakotveno v informacích získaných rešerší odborných zdrojů, jež se určitým způsobem vyjadřují k sociální práci, sociálnímu pracovníkovi, nebo právě k Probační a mediační službě.

Navazující, aplikovaná, část pak bude obsahovat informace o vlastním empirickém šetření, které v souvislosti s problematikou vyjádřenou v titulku dokumentu provedl sám jeho autor.

Teoretická část textu sestává z celkem tří hlavních kapitol. První je zaměřena na uvedení základních informací o sociální práci – její historii, charakteristikách, metodách užívaných jejími odborníky v praxi a také o etice daného oboru. Druhá kapitola bude obsahovat poznatky vztahující se k osobě vykonavatele v oboru sociální práce, tedy k samotnému sociálnímu pracovníkovi – u dané osoby bude hovořeno o profesi a osobnosti sociálního pracovníka. Třetí a poslední oddíl první poloviny dokumentu pak bude směřován již k tématu Probační a mediační služby, kdy bude opět nastíněna její historie, její úředníci, služby poskytované v České republice a problematika takzvaných alternativních trestů v České republice.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORICKÝ PRŮŘEZ SOCIÁLNÍ PRÁCE

Na počátku kapitoly lze zmínit informaci prezentovanou ve vlastní monografii autorkou Gulovou (2011, s. 55), která upozorňuje, že sociální práce má zajímavou historii ilustrující vývoj dané disciplíny.

Lidé již od počátků své existence pocítovali vzájemnou sounáležitost a vnímali jako nepřírozené, jestliže někdo v jejich blízkém okolí prožíval těžké období, například chudobu, nemoc, ztrátu svých blízkých nebo jiné těžkosti, které mu bránily v plnohodnotném a důstojném životě. Podle svých možností a v souladu se zvyklostmi v dané komunitě se proto snažili pomáhat lidem, kteří se dostali do takových potíží. Předpokládá se, že původní sebezáchovné pudy a návyky, na jejichž základech vznikaly tlupy, rody a kmeny se postupně měnily na sociální citění a poté na sociální uvažování (Laca, 2017, s. 14).

Sociální práce se formovala postupně. Dlouhou dobu se uplatňovala její neuvědomělá, náhodná podoba. Vznik velkých komunit vytvořil podmínky pro zásahy do osudu lidí, kteří se nebyli schopni sami uživit nebo žili v nouzi (Matoušek a Šustová, 2012, s. 84).

Vysoce solidární bylo například starověké Řecko. Priority *společenské solidarity* však řecká společnost viděla jinak, než je vidíme dnes. To, co z dnešního pohledu nazýváme sociálními problémy, spadalo do obecného zájmu jen okrajově. Důchody dostávali převážně sirotci a vdovy po padlých vojácích. Pouze nepatrná část veřejných výdajů připadala na důchody pro lidi nemajetné a neschopné práce. V Řecku byla společnost poměrně bezohledná k nechtěným dětem. Pokud je rodiče nemohli nebo nechtěli vychovávat, bylo běžné ponechat je bez péče. Pokud se takových dětí nikdo neujal, zemřely. Pokud ujal, v některých případech z nich byli vychováni otroci. Otroci nebyl považován za osobu, ale za věc, živý nástroj, který nemá schopnost uvažovat. Otroci byli běžně mučeni svými pány. Mučení u soudu během výslechu bylo dokonce pravidlem.

Již ve starověkém Řecku byly postupně prováděny reformy. Ty například bránily upadnutí do dlužního otroctví nebo ukládaly rodičům povinnost starat se o své děti a současně dětem starat se o své staré rodiče. V některých případech byly chudým též poskytovány dary nebo jiné požitky. To však ještě nebylo založeno na institucionalizované povinnosti státu pomáhat všem chudým (Matoušek a Šustová, 2012, s. 84–85).

K rozvoji sociálního citění do značné míry přispívaly obecné zásady křesťanství, které pomoc bližnímu chápalo jako ctnost, jež může člověku pomoci k jeho spasení. Postupem času se v návaznosti na narůstání sociálních problémů začala do jisté míry organizovat. To, že křesťanský princip pomoc bližnímu v mnoha směrech srozumitelně definoval, vedlo k tomu, že církev začala vyvíjet *charitativní činnost*. Byla zejména postavena na péči o nemocné, opuštěné, sirotky a otrocky. Později, s rozvojem církevních společenství, se rozšířila též o péči o vdovy, pronásledované, odsouzené, vězně, vyhnance, poutníky, bližní v neočekávaném neštěstí a též o manželství a rodiny (Schavel, et al., 2006, s. 136). Budovaly se kláštery, při nichž vznikaly zvláštní ústavy zaměřené na charitativní činnost a péči o lidi v nouzi, jako mrzáky, slepé, či nemocné.

Jak počet lidí s potřebou pomoci v nouzi stoupal, nestačila již nedokonale organizovaná zařízení plnit svůj účel na dostatečné úrovni. Bylo nutné zajistit vyšší stupeň organizace. Institucionalizaci charitativní činnosti můžeme považovat za mezník v historickém vývoji sociální práce.

Prvními organizovanými institucemi pro poskytování pomoci byly *špitály*, které zpočátku byly určeny lidem, kteří se pro svoje postižení nemohli živit ani žebráním (Levická a kol., 2007). Zde měli zajištěnou stravu, ošacení, ošetření a duchovní útěchu. První špitály zřizovala církev, péči v nich zajišťovaly kostely, kláštery, řády a zámožní jednotlivci.

Stát a města postupně začaly budovat sirotčince, *útulky* a *městské nemocnice*. Někdy je obce zřizovaly z vlastní iniciativy. Někdy však jejich zřizování panovníci upravovali zákonem, čímž vrchnosti ukládali povinnost starat se o své poddané. V 16. a 17. století docházelo k významnému rozvoji v této oblasti.

K zásadnímu zlomu pak došlo v 18. a 19. století, nejprve v souvislosti s francouzskou revolucí a poté s průmyslovou revolucí. Technický pokrok a jím vyvolané rozsáhlé společenské změny v tomto období vedly i k narůstání sociálních problémů, jejichž řešení se postupně stávalo nutností. Sociální práce tak začala být chápána jako věda, jejímž úkolem je zkoumat příčiny sociálních problémů a nalézat jejich možnosti řešení.

Jako *vědecká disciplína* je tedy sociální práce poměrně mladá, přestože v jistém smyslu existovala již v dávné minulosti.

Vzhledem k zaměření této práce se nyní budu zabývat historií společenského chápání *trestu*. V dřívějších dobách, přibližně do 18. století, se nikdo nezabýval účinkem trestu na změnu chování trestaného, tedy jeho převýchovou. Vězni byli vystavováni krutému zacházení,

často i mučení, což společnost chápala v podstatě jako odplatu za spáchaný zločin, nikoli jako prostředek k působení na pachatele a jeho vedení k nápravě. Heslem toho všeho bylo „je to zločinec, tak ať trpí“. Z tohoto pohledu byl trest v podstatě určitou formou msty. Snad to mělo být chápáno jako odstrašující příklad pro ostatní. Když lidé uvidí, jakým strašným krutostem je pachatel vystaven, odradí je to od toho, aby podobný čin spáchali oni sami. Na trestaného pachatele nikdo nebral ohled. Ten byl v podstatě již odepsán a nikdo se nestaral o to, zda či jak bude dále žít. V podstatě se tak mimo jakýkoli zájem ocitla oběť činu, důležité bylo skutečně jen tvrdé potrestání pachatele.

Postupně však vycházelo najevo, že kruté tresty pachatelů na ostatní společnost až tak velký vliv nemají. K nepoctivému jednání se většinou rozhodl ten, kdo očekával, že nebude dopaden, a tudíž si možnost případného trestu vůbec nepřipouštěl a o jeho krutosti nepřemýšlel. Pokud by dopadení očekával, spíše by se k činu neodhodlal ani při hrozbě mírnějšího trestu. Ukazovalo se tak, že mnohem významnějším faktorem než tvrdost trestu je míra rizika odhalení pachatele, tedy neodvratnost trestu. (Drápela, 2010, s. 8–15). To samozřejmě neplatí pro lidi v tak bezvýchodné situaci, že jim nic jiného než nepoctivé jednání nezbyvá, a pochopitelně také pro lidi do té míry psychicky narušené, že jim nezáleží na ničem, na ostatních vůbec a na sobě samotném jen velmi málo. V obou případech však ani na takové lidi nemá příliš velký vliv způsob, případně krutost trestu. Podle Večeři a Urbanové (2006, s. 153) má pozitivní odměna třikrát vyšší efektivnost než negativní sankce. Navíc smyslem negativního trestu je způsobit trestanému újmu až utrpení, což je ale morálně nepřijatelné. Proto bylo nutné trest nějak ospravedlnit. (Lata, 2007, s. 6–7.)

Začínalo se tedy ukazovat, že v podstatě jediným „pozitivem“ tvrdých trestů je, že společnost se jaksi zbavuje jedinců, kteří něco špatného provedli. Buď dočasně v případě lehčího vězení, nebo natrvalo v případě trestu smrti nebo v případě, že kruté zacházení pachatel nepřezijí. O otázkách možné nápravy pachatele trestem dřívější společnost nepřemýšlela.

Smíšená teorie se podle Drápely (2010, s. 9) snaží spojit odplatné i účelové funkce trestu. Zvýrazněna je generální prevence, která má ve formě hrozby trestem odradit potenciální pachatele. Trest musí být totiž zároveň přínosný pro společnost.

Určitým pokrokem bylo *využití vězňů k práci*. I když práce probíhala za velmi špatných podmínek, často zcela bez ohledu na riziko zranění či smrti, přesto již lze o určitém pokroku hovořit. K tomu, aby vězeň byl schopen pracovat, musel přece jen mít zajištěny určité životní podmínky, byť často otřesné.

Na přelomu 20. a 30. let 20. století vzniká takzvaná *případová sociální práce*, která se pak s postupem času dále rozvíjí, přičemž za kolébku jejího vzniku lze považovat z hlediska geografického Spojené státy americké.

Pro 30. léta minulého století je typický vznik a následný rozvoj *skupinové sociální práce* z celosvětového hlediska. V 60.–80. letech 20. století odborníci hovoří z hlediska vývoje sociální práce o jejím kritickém období, pro nějž je charakteristické polemizování o tom, zda je možné v případě vykonavatelů sociální práce hovořit o jejich profesi, či nikoli.

Od doby 80. let 20. století je možné v rámci sociální práce hovořit o jejím postmoderním vývojovém období, kdy toto trvá dle odborníků až do současnosti. Od druhého desetiletí 20. století je přitom možné zaznamenávat projevy profesionalizace sociální práce ve světě (Mátel, 1019, s. 69–75).

1.1 Charakteristika sociální práce

Podle Národní asociace sociálních pracovníků Spojených států amerických (National Association of Social Workers, NSAW) je sociální práce charakterizována jako „profesionální aktivita zaměřená na pomáhání jednotlivcům, skupinám a komunitám zlepšit nebo obnovit schopnosti sociálního fungování a na tvorbu společenských podmínek příznivých pro tento cíl“ (Navrátilová a Šiklová, 2004, s. 485–500).

Malík Holasová (2014, s. 26) k charakteru sociální práce doplňuje informaci o tom, že ze své podstaty hmotným výsledkem působení odborníků uplatňujících se profesně v oboru sociální práce nejsou „výrobky“ (hmotné statky), ale jedná se zpravidla zejména o služby osobního rázu, kdy příjemci těchto služeb jsou osoby nacházející se v životní situaci, již lze hodnotit coby nepříznivou.

Podle Navrátila (2012, s. 192) je sociální práce *uměním*, které vyžaduje velikou škálu dovedností. Jde především o porozumění pro potřeby druhých a schopnost pomáhat lidem tak, aby se na naší pomoci nestali závislí (aby neztratili schopnost pomáhat si vlastními silami). Sociální práce je ovšem také *vědou*, neboť disponuje teoriemi a dále vytváří nové teorie vysvětlující vznik a řešení individuálních, skupinových a komunitních problémů.

Sociální pracovníci jsou profesionálové, kteří mohou přicházet do čteného kontaktu s osobami, které se vyznačují sociálně patologickými projevy v chování a jednání (Gulová, 2011, s. 16). Jedním z projevů sociálních patologií je pak také chování naplňující podstatu

nejrůznějších trestných skutků (Sobotková, 2014, s. 49) – sociální pracovníci jsou tedy zástupci profese, v jejímž rámci dochází k poskytování pomoci klientům z řad trestně stíhaných či již odsouzených osob.

Jak společnost prochází vývojem, v sociální oblasti se objevují stále nové problémy, na které musí reagovat i sociální práce. Tyto problémy je třeba objevovat, analyzovat a hledat nové metody k jejich řešení, neboť nové problémy není vždy možné řešit starými metodami. Proto vývoj oboru sociální práce nikdy nekončí.

1.2 Metody sociální práce

Základní členění (kategorizace) metod sociální práce je v odborných zdrojích pojímáno následujícím způsobem (Chytil a Mahrová, 2008, s. 18):

- sociální práce individuální (s jednotlivcem);
- sociální práce se skupinou;
- sociální práce s komunitou.

Kritériem pro rozlišování jednotlivých metod sociální práce je tedy zejména fakt, zda je snažení sociálního pracovníka – jeho pomoc/služby – směřováno k jedné konkrétní osobě, nebo k menší skupině osob (například k rodině), případně k osobám utvářejících širší společnou platformu (tedy ke komunitě). Chytil a Mahrová (2008, s. 18) navíc podotýkají, že podobná kategorizace metod sociální práce není typickou pouze pro Českou republiku, ale lze se s ní setkávat také u zahraničních států. Pro zmiňovanou metodu *individuální práce* je užíváno též označení *casework*, pro *skupinovou práci* lze užívat anglický termín *groupwork* a u komunitní sociální práce se jedná o *community work* (Ondrušová a Krahulcová, 2019, s. 120–121).

Metody sociální práce taktéž vyplývají z teoretického zakotvení daného oboru, které může být u různých autorů poněkud odlišné (Chytil a Mahrová, 2008, s. 18).

Samotnou metodu v sociální práci lze dle Ondrušové a Krahulcové (2019, s. 120) definovat jakožto „odborný postup, jak analyzovat a řešit sociální problém a jak daného cíle dosáhnout pomocí předem daného plánu“.

U individuální sociální práce probíhá proces ve čtyřech krocích. Prvním krokem je předložení problému klientem, druhý spočívá v definování problému samotným sociálním pracovníkem, poté následuje intervenční fáze a v posledním kroku je prováděno závěrečné

zhodnocení ze strany sociálního pracovníka (ovšem ve spolupráci s jeho klientem) (Ondrušová a Krahulcová, 2019, s. 120).

Pro skupinovou metodu sociální práce bývá typické její využívání zejména v pobytových zařízeních poskytujících klientům sociální péči / sociální služby – zde se spoléhá na využití některých specifických technik vyhovujících právě skupinovému prostředí výkonu práce sociálního pracovníka (může se jednat kupříkladu o trénink paměti, taneční terapii, reminiscenční terapii apod.) (Ondrušová a Krahulcová, 2019, s. 120). Ke skupinové sociální práci je možné zmínit komentář autorky Havránkové (2003, s. 155), která uvádí:

„Skupiny jsou přirozeným kontextem pro mnohé denní aktivity a významně ovlivňují myšlení, cítění i jednání svých členů. [...] posilují motivaci členů k aktivní práci a pomáhají vytvářet klima potřebné ke zplnomocnění členů a k jejich seberealizaci.“

Skupinová sociální práce se rozvíjí od 30. let 20. století (Mátel, 2019, s. 71). Jedná se o metodu vhodnou například pro práci s populací seniorů (Ondrušová a Krahulcová, 2019, s. 120).

Komunitní sociální práce pak stojí na třech základních přístupech, a to na *komunitní péči*, *komunitním vzdělávání* a také na *komunitním plánování* (Kuzníková, 2011, s. 90). Komunitní práce je procesem, v jehož rámci „komunita využívá své možnosti a zdroje“, kdy daný proces opět sestává ze čtyř dílčích fází, jimiž jsou nejprve zjišťování (analýza) potřeb, dále pak navazuje plánování, následně realizace a nakonec vyhodnocení. V komunitní práci se společně setkávají zadavatelé sociálních služeb, poskytovatelé sociálních služeb a uživatelé sociálních služeb (Ondrušová a Krahulcová, 2019, s. 121).

Podle Šiňanské a Takáčové (2018, s. 12–25) komunitní sociální práce „zvyšuje kvalitu života prostřednictvím rozvoje společenských vazeb mezi lidmi“. Autorky pak dále neopomíjejí také upozornění na významný prvek aktivizace, který je v komunitní sociální práci uplatňován.

1.3 Etika sociální práce

Podle příručky BBC (2014):

„Termín etika má původ v řeckém slově $\eta\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$ [ētikós] – mrav, zvyk, charakter nebo dispozice. Ve své nejjednodušší podobě je etika systémem morálních zásad, které ovlivňují lidské rozhodování a způsob jejich života. Etika se zabývá tím, co je dobré pro jednotlivce i pro společnost a je také popisována jako *morální filozofie*. Etika pokrývá následující dilemata: jak žít dobrý život a naše práva a povinnosti jazykem dobra a zla. Morální rozhodnutí znamená, co je dobré a co špatné. Naše pojetí etiky bylo odvozeno z náboženství, filozofií a různých kultur. Naplňují debaty o tématech, jako jsou potraty, lidská práva a profesionální chování. Filosofie dnes většinou rozděluje etické teorie do tří oblastí: metaetika, normativní etika a aplikovaná etika. Etika je se sociální prací spojena podobně jako i s dalšími obory aplikované praxe, jejichž hlavním zájmem je člověk, tedy jako další humanitní obory.“

Souvislosti etiky se sociální prací lze spatřovat například v rámci nejrůznějších etických problémů vyvstávajících v oblasti sociální práce (Hronová, 2008, s. 48). Dále pak se etika v sociální práci promítá také skrze etický kodex sociálních pracovníků (Elichová, 2017, s. 60).

Samotný *profesní etický kodex* je možné pojímat jako „určité shrnutí základních etických principů pro výkon daného povolání“ (Škulecová a Jankovský, 2004, s. 54–61). Jak uvádí Elichová (2017, s. 60), profesní etika sociální práce „reflektuje systémy hodnot a norem, jimiž se sociální práce řídí a které zpravidla předkládá právě skrze tzv. etické kodexy“.

Hlavním cílem kodexu je snaha o naplnění sociální práce, tak jak je uvedena v mezinárodní definici Mezinárodní federace sociálních pracovníků a Mezinárodní asociace škol sociální práce (International Federation of Social Workers, IFSW / International Association of Schools of Social Work, IASSW) z roku 2014.

Kromě toho kodex upravuje pravidla zodpovědnosti a etického chování sociálního pracovníka ve vztahu ke:

- klientovi sociální služby;
- zaměstnavateli, u kterého vykonává sociální práci;
- kolegům v sociální práci;

- profesi a odbornosti sociálního pracovníka;
- společnosti.

Sociální práce je dynamicky se rozvíjející profesí založenou na hodnotách, jakými jsou sociální spravedlnost, lidská důstojnost a důležitost mezilidských vztahů (Laca, 2017, s. 184).

V rámci norem výkonu profese sociálního pracovníka lze hovořit například o následujících bodech, jež musí být ze strany sociálních pracovníků reflektovány (Kutnohorská et al., 2011, s. 84):

- právo klienta na informace týkající se účelu poskytovaných služeb sociálního pracovníka (jeho aktivit);
- právo klienta na informace týkající se případných možných rizik (následků) poskytovaných služeb sociálního pracovníka (jeho aktivit);
- respekt k osobnosti klienta;
- reflektování individuality jednotlivých klientů.

Výše zmíněné body etického přístupu ke klientovi se tedy týkají povinností sociálního pracovníka (jeho ohleduplnosti ke klientovi, nutnosti informovat klienta o všech potřebných faktorech týkajících se příjmu určité sociální služby apod.). Podobné požadavky (ať již etické či jiné) sociální práce tak kladou určité nároky na sociální pracovníky samotné.

Kapitola 2 předkládaného textu proto bude věnována tématice charakteristiky sociálního pracovníka z hlediska jím vykonávané profese stejně jako i z hlediska osobnosti jedince, který se rozhodne výkonu povinností sociálního pracovníka věnovat.

2 CHARAKTERISTIKA SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

V této kapitole budou představeny informace týkající se jednak *profese* sociálního pracovníka, jednak také jeho *osobnosti* (osobnostních požadavků, předpokladů, zátěže apod.)

Sociální pracovník je prvním článkem ve struktuře sociální práce. Jeho prostřednictvím sociální práce přichází k lidem. Je hlavním prostředkem a rozhodujícím faktorem v práci s klientem a závisí na něm intervenční působení na klienty. Sociální pracovník je odborníkem, který má pomáhat lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci. (Laca, 2021, s. 307).

Mezinárodní federace sociálních pracovníků (The International Association of Schools of Social Work, IFSW / L'Association internationale des écoles de travail social, AIETS) stanovila jako podmínku pro výkon této profese věk minimálně 21 let, ukončené bakalářské vzdělání v oboru sociální práce, splnění osobnostních požadavků sociálního pracovníka (například morální bezúhonnost, mlčenlivost a důvěryhodnost), prokázání požadované úrovně všeobecných, odborných a specializovaných vědomostí a sociálních zručností. Dále se od nich očekává, že budou svoje vědomosti a zručnosti permanentně rozvíjet (Laca, 2021, s. 309).

Podle společného dokumentu IFSW/ IASSW (2018) má sociální pracovník být schopen vykonávat především tyto činnosti:

- komunikovat a angažovat se,
- posuzovat a plánovat;
- pomáhat lidem k soběstačnosti;
- okamžitě zasahovat a poskytovat služby;
- pracovat v organizaci se schopností pracovat v týmu;
- rozvíjet svoje profesionální kompetence.

Podle Striežence (1999) je sociální pracovník profesionál, který disponuje zvláštními předpoklady, vlastnostmi a schopnostmi.

Barkerová (2003) sociální pracovníky definuje jako absolventy škol sociální práce (v bakalářském, magisterském nebo doktorandském stupni), kteří používají svoje poznatky a zručnosti k poskytování sociálních služeb klientům, kterými mohou být jednotlivci, rodiny, skupiny, komunity, organizace nebo společnost všeobecně.

Dle Striežence (1996, s. 112) je sociální pracovník jako mediátor konkrétní osobou, zprostředkovatelem, která je součástí komunikace a vyjednávání a zodpovídá za proces, nikoli za výsledek.

2.1 Profese sociálního pracovníka

Jak upozorňuje Elichová (2017, s. 107), pro sociální práci v současnosti platí problematická identifikace sociální práce jako takové (například z hlediska klientů), s čímž souvisí i problémy s vymezením jejich vykonavatelů, tedy sociálních pracovníků. Přesto se lze v odborných zdrojích dočíst řadu informací o tom, jakým způsobem by měla být sociální práce odbornými pracovníky vykonávána, s jakými jejími kroky, charakteristikami a vlastnostmi je doporučováno ji spojovat, aby bylo možné ji hodnotit jako *profesionální službu*.

Jako základní předpoklad možnosti výkonu sociální práce je dle Gulové (2011, s. 116) uváděna zejména podmínka vyzrálosti a nabytých životních zkušeností ze strany sociálního pracovníka. Danou informaci lze chápat jako úvod do tematiky požadavků, s nimiž je výkon sociální práce v praxi spojen a lze si z ní učinit také již určitý hrubý obrázek o tom, jaký typ člověka by měl služby sociální práce klientům poskytovat z hlediska osobnostního. Druhému bodu zájmu bude věnována bližší pozornost v kapitole 2.2. předkládaného dokumentu.

Pro potřeby textu je ovšem vhodné ještě nejprve na tomto místě stručně zmínit informace týkající se výkonu profese sociálního pracovníka v případech, kdy se tento pracovník angažuje *ve vězeňské službě*.

Sociální pracovníci se v rámci svého profesního uplatnění totiž mohou nechat zaměstnat v institucích, které pomáhají pachatelům trestné činnosti (Zajacová, 2018, s. 125). Z hlediska sociální práce se v oblasti trestných činů a jejich pachatelů uplatňují například *sociální kurátoři* (Kraus, 2008, s. 136).

Po vzniku České republiky se u nás začaly uplatňovat alternativní tresty a alternativní postupy trestního řízení. K jejich realizaci a kontrole soudy začaly zřizovat funkci *probačních pracovníků*, čímž vznikla zcela nová oblast sociální práce, které bude věnována samostatná kapitola.

Zájmy profesionálních sociálních pracovníků hájí v České republice *Společnost sociálních pracovníků ČR, z. s.*, a *Profesní komora sociálních pracovníků, z. s.*

2.2 Osobnost sociálního pracovníka

V definici osobnosti nejsou odborníci jednotní. Podle Drápely (1997, s. 14) je osobnost definována jako dynamický zdroj chování, identity a jedinečnosti každé osoby. Výraz chování zahrnuje procesy myšlení, emoce, rozhodování, tělesné činnosti, sociální interakci atd.

Elichová (2017, s. 103) upozorňuje, že jediným nástrojem využívaným při naplňování pracovních úkonů je u sociálního pracovníka jeho osobnost. Osobnost jedinců věnujících se výkonu profese sociálního pracovníka je tedy neopomenutelným, zásadním tématem, kterému je nutné věnovat pozornost.

Navrátil (2012, s. 192) uvádí, že:

„... osobní předpoklady sociálního pracovníka, jeho talent, tvořivost, jsou základem. Bez vzdělání a kultivace svého talentu však sociální pracovník nevystačí. Dnešní komplikované společenské poměry vyžadují odbornou přípravu nejvyšší kvality. Nejde jen o prosté vědomosti, jde o schopnost pracovat s informacemi a o tvořivé uplatňování osvojených dovedností“.

Sociální práce čerpá teoretické poznatky z řady vědních oborů. K praktickému využití těchto poznatků je třeba jejich adaptace na řešení konkrétních potřeb klientů. Různorodé poznatky musí být modifikovány a integrovány do metodických postupů, jichž lze využívat při pomoci lidem a při obnově jejich sociálního fungování. Bez znalosti metodických postupů se sociální pracovník se nemůže obejít (Navrátil, 2017, s. 193).

Dalším důležitým faktorem ovlivňujícím efektivitu výkonu profese sociálního pracovníka konkrétní osobou je její schopnost spolupráce s kolegy (s týmem, jehož bývá sociální pracovník součástí), přičemž podobná možnost je založena právě z velké míry na osobnostních charakteristikách jedince (Kuzníková, 2011, s. 23). Veškeré dovednosti, schopnosti a znalosti se do samotného výkonu práce promítají právě skrze osobnost konkrétního sociálního pracovníka (Mátel, 2019, s. 38). Ačkoli tedy musí mít sociální pracovník potřebné vzdělání a jeho pracovní zkušenosti jsou mu ku prospěchu, všechny znalosti a dovednosti mu mohou být málo platné v případě, že osobnostně není schopen zvládat nároky vyplývající z výkonu zvolené profese.

Sociální pracovník je tím, skrze nějž se veškeré možné metody, techniky a teorie sociální práce coby oboru „přelévají“ do praxe, manifestují se v praktické rovině v souvislosti s interakcí s klientelou (Mátel, 2019, s. 38).

O tom, že sociální práce na různých místech (například ve zdravotnictví, ve vězeňské službě aj.) s sebou přináší určité nároky na osobnost sociálního pracovníka, dokládá například Kuzníková (2011, s. 29). Z dílčích vlastností, které by měl z hlediska osobnostního sociální pracovník vykazovat, lze jmenovat například (Mátel, 2019, s. 36):

- altruistické sklony (ladění);
- respekt k důstojnosti druhého člověka;
- vysoká kulturní úroveň osobnostní výbavy.

Jak již bylo v textu zmíněno, sociální pracovníci by měli při výkonu svých pracovních povinností vždy dodržovat stanovené etické principy (Kutnohorská et al., 2011, s. 7).

3 CHARAKTERISTIKA PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBY

Poslední teoretický oddíl dokumentu sestává z celkem čtyř dílčích podkapitol. Tyto jsou věnovány nejprve historickému exkurzu do oblasti Probační a mediační služby. Dále je věnována pozornost úředníkům angažujícím se ve sféře zmíněného okruhu služeb. Následně budou představeny probační a mediační služby tak, jak se s nimi jejich klienti i okolí mohou setkávat přímo v České republice. Jako poslední pak bude věnován prostor tématu alternativních trestů v České republice.

3.1 Historický průřez Probační a mediační služby

K historii dané služby je možné se v českých zdrojích dozvědět informaci, že se jedná o poměrně mladý fenomén, který v případě českého prostředí vznikl (a taktéž se i dále rozvíjel) pod vlivem společensko-politických souvislostí (van Kalmthout a Durnescu, 2008). Jak sociální, tak také politické uspořádání země a dění v jejím rámci měly zásadní vliv na vznik, formování a podobu probačně-mediační služby na našem území.

Na danou službu a její historický vývoj měly vliv jak pomáhající profese obecně, tak i konkrétně sociální práce (Matoušek et al., 2005, s. 287).

Pro současnou Českou republiku platí, že již na konci 60. let 20. století se zde (samozřejmě v rámci tehdejšího politického uspořádání naší země) někteří z odborníků začínají v případě práce s pachateli trestných činů ubírat směrem, který vyústil až ve dnešní stav dané oblasti zájmu (Matoušek et al., 2005, s. 287).

Jako zcela zásadní je možné vnímat poznatek hovořící o tom, že právě již v 60. letech minulého století „byl vytvořen systém sociálních kurátorů a kurátorů mládeže a začala sociální práce ve věznicích“ (van Kalmthout a Durnescu, 2008).

Dalším zásadním historickým přelomem, jenž měl vliv i na podobu probačně-mediační služby na území současné České republiky je pak samozřejmě rok 1989. V tomto roce dochází na našem území k celkové reformě justičního systému, a to ve směru jeho vyšší míry humanizace – změny doznávají následující oblasti (Kroftová a Ouředníčková, 2005, s. 287):

- vězeňský systém;
- postavení poškozeného směrem k posílení jeho pozice;
- nebo rozšíření škály trestů (opatření), jež mohou být pachatelům udělovány.

Jako určitou předzvěst Probační a mediační služby (dále jen PMS) označují Kroftová a Ouředníčková (2005, s. 287–288) řadu dílčích novel předpisů trestněprávní oblasti českého právního systému – právě tyto s sebou ve svém znění přinášejí nové instituty coby alternativy trestů odnětí svobody či jiného dříve užívaného potrestání pachatele. Jak autorky konkrétně uvádějí (s. 288): „Jejich realizace předpokládá využití prvků mediace, probace, nebo obou postupů.“

Vznik základní koncepce jak probace, tak i mediace je v České republice spojován se založením katedry sociální práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, kdy studenti s profesory katedry v roce 1994 zakládají instituci *Sdružení pro probaci a mediaci v justici* jako platformu realizující nejrůznější projekty/aktivity přispívající k tomu, že nakonec došlo k institucionálnímu zakotvení obou postupů na území naší země (Kroftová a Ouředníčková, 2005, s. 288).

V současnosti jsou tedy již jak probace, tak i mediace oficiálně zakotveny v českém právním systému, a to v zákonu č. 257/2000 Sb., zákon o Probační a mediační službě [...], kde se lze například dočíst, že (Sbírka zákonů, 2000):

„Probací se pro účely [...] zákona rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným [...] Mediací se pro účely [...] zákona rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením.“

3.2 Úředník Probační a mediační služby

U Arnoldové (2016, s. 60) se lze dozvědět, že úředník Probační a mediační služby vykonává řadu náročných úkonů vyplývajících z jeho pozice, tedy z profesní angažovanosti ve sféře probace a mediace – mezi tyto úkony patří například:

- utváření předpokladů k projednávání věci ve zvláštním druhu trestního řízení;
- stejně tak i utváření předpokladů pro možné uložení a následné vykonání trestu, který není spojen s odnětím svobody;

- případně také utvářením podmínek pro možnost nahrazení vazby jiným opatřením;
- poskytování odborného vedení (odborné pomoci) obviněné osobě;
- monitoring (kontrola) chování obviněného/obviněné;
- spolupráce s rodinným prostředím obviněného/obviněné;
- stejně tak i spolupráce s prostředím, v němž podobný jedinec žije a pracuje (s jeho sociálním prostředím);
- věnování pozornosti osobě/osobám označovaným v rámci trestního řízení jako poškození;
- provádění úkonů probace/mediace v rámci všech fází trestního řízení;
- provádění mediace taktéž i mimo rámec trestního řízení (tedy před započítím, nebo naopak po skončení řízení);
- aktivní podílení se na vyhledávání případů, jež jsou pro uplatnění postupů PMS vhodnými kandidáty.

Jedním z hlavních cílů konání úředníka Probační a mediální služby je zejména jeho snaha o to, aby jeho klient – obviněná osoba – v budoucnu bych schopen žít v souladu s platnými zákony (Arnoldová, 2016, s. 60).

Role pracovníka v oblasti mediace spočívá v přípravě a realizaci mediace ((Štern et al., 2010, s. 40–41).

„... zpravidla před rozhodnutím soudu o vině či nevině pachatele, tj. v průběhu přípravného řízení. Pracovník musí respektovat presumpci nevinoty a musí postupovat vyváženě a nestranně. [...] Pracovník mapuje potřeby obou stran trestního konfliktu a dojednává s nimi další kroky, které společně učiní.“

Mediátor nesmí připustit, aby proces mediace byl ovládnut jednou stranou. K jeho základní profesionální a osobnostní výbavě tedy musí patřit citlivost vůči projevům manipulace, kterou uplatňuje v celém průběhu mediace spolupráce s oběma stranami (Štern et al., s. 41).

Probační pracovník zajišťuje především výkon a organizaci dohledu u již uložených alternativních trestů a opatření, jako je (Štern et al., s. 71):

„... podmíněný trest spojený s dohledem, trest obecně prospěšných prací, podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody spojené s dohledem, trest zákazu vstupu na sportovní a jiné společenské akce, propuštění z ochranného léčení rovněž spojené s dohledem.“

Podle Holé (2013, s. 412) patří k rolím, které úředník Probační a mediační služby zastává právě role mediátora a zároveň také i poradce (danou skutečnost ilustruje na příkladu událostí dopravních nehod a jejich účastníků, kteří se mohou stát klienty úředníka). Autorka dále poznamenává, že obě zmíněné role se u konkrétní osoby navzájem nevylučují, ale naopak jsou kompatibilními, tedy schopnými se doplňovat (Štern et al., s. 412).

Úředník PMS se ke klientovi, s nímž bude následně interagovat, může dostat na základě kontaktu obhájce viníka trestné činnosti, nebo taktéž i předáním určitého případu do jeho rukou ze strany příslušného policejního orgánu (Štern et al., s. 412).

Úředník PMS má k dispozici zpravidla také asistenta – tato osoba na základě jeho pokynů (případně na základě instruování ze strany vedoucího úředníka probačně mediační služby) vykonává přidělené úkoly, k nimž patří například vedení agendy spojené s výkonem trestu obecně prospěšných prací apod. Stejně tak je možné, aby asistent vykonával nejrůznější další administrativní úkony, nebo při pověření dokonce i úkoly spadající do kompetence úředníka PMS (Arnoldová, 2016, s. 60).

3.3 Probační a mediační služby v České republice

Probační a mediační služby jsou v České republice (stejně jako i celá řada dalších informací týkajících se v textu předkládaného tématu) zakotveny v příslušné legislativě. V daném ohledu je vhodné zmínit zejména zákon č. 257/2000 Sb., zákon o Probační a mediační službě [...] (Sbírka zákonů, 2000). Právě tento legislativní předpis bude předmětem zájmu v dalších odstavcích textu.

Podle § 4 odstavce 1 zákona 257/2000 Sb. (Sbírka zákonů, 2000):

„Probační a mediační služba vytváří ve vhodných případech předpoklady k tomu, aby věc mohla být projednána v některém ze zvláštních druhů trestního řízení, vazba mohla být nahrazena jiným opatřením, mohl být uložen a vykonán trest nespojený s odnětím svobody ...“.

Probační a mediační služby – činnost úředníků a jejich asistentů, kteří dané služby nabízejí a vykonávají – spočívají podle § 4 odstavce 2 zákona 257/2000 Sb. zejména (Sbírka zákonů, 2000):

- a) v obstarávání podkladů k osobě podezřelého nebo obviněného a jeho rodinnému i sociálnímu zázemí,
- b) ve vytváření podmínek pro rozhodnutí o podmíněném odložení podání návrhu na potrestání, odstoupení od trestního stíhání, podmíněném zastavení trestního stíhání, nebo pro schválení narovnání, zejména projednání a uzavření dohody mezi podezřelým nebo obviněným a poškozeným o náhradě škody nebo o vydání bezdůvodného obohacení, nebo dohody o narovnání, případně podmínek pro další takové procesní postupy či tresty nespojené s odnětím svobody, anebo pro uložení výchovných opatření,
- c) ve vykonávání dohledu nad chováním obviněného v případech, kdy bylo rozhodnuto o nahrazení vazby probačním dohledem,
- d) ve vykonávání dohledu nad chováním podezřelého nebo obviněného v případech, kdy byl dohled uložen, v provádění kontroly ve stanoveném rozsahu nad dodržováním podmínek, omezení, povinností a opatření uložených podezřelému nebo obviněnému, pokud nebyl dohled uložen, nebo při nahrazení vazby jiným opatřením anebo při odložení nebo přerušení výkonu trestu odnětí svobody, a v kontrole výkonu trestů nespojených s odnětím svobody a
- e) v zabezpečování a poskytování probačních a resocializačních programů.

Kromě výše zmíněného pak podle § 4 odstavce 3 zákona 257/2000 Sb. „Probační a mediační služba současně pomáhá při odstraňování následků trestného činu poškozeným a dalším osobám dotčeným trestným činem“ (Sbírka zákonů, 2000).

K mimosoudnímu řešení sporů lze využít mediaci. Ta se provádí jen s výslovným souhlasem podezřelého nebo obviněného a poškozeného. Mediace může přispět k urovnání a vyřešení vztahu mezi poškozeným nebo obětí a pachatelem. V rámci mediace se lze domoci i materiálního narovnání způsobené újmy. Mediace v některých případech pomáhá postiženému vyrovnat se s traumatem, které v důsledku trestného činu utrpěl a pachateli uvědomit si v širším spektru hlubší dopady svého činu. Obviněný má příležitost se

poškozenému omluvit a nabídnout způsob náhrady škody. Lze tedy říci, že mediační rozhovor může být pro pachatele určitým výchovným nástrojem. To může být obzvláště významné, je-li pachatelem nezletilá osoba, což ostatně vyplývá z § 4 odstavce 4 zákona o Probační a mediační službě, který uvádí, že:

„Probační a mediační služba věnuje zvláštní péči mladistvým obviněným a obviněným ve věku blízkém věku mladistvých, přispívá k ochraně práv osob poškozených trestnou činností a ke koordinaci sociálních a terapeutických programů práce s obviněnými, zejména jde-li o mladistvé a uživatele omamných a psychotropních látek“ (Sbírka zákonů, 2000).

Navrhnout mediaci může každý, kdo je jakýmkoli způsobem dotčen trestným činem (například poškozený, obviněný, příbuzný, státní zástupce, soudce, kurátor pro mládež i pro dospělé, obhájce, policista). Podle § 4 odstavce 5 zákona 257/2000 Sb. „Probační a mediační služba se podílí na prevenci trestné činnosti“ (Sbírka zákonů, 2000).

Pro práci s mládeží působí na jednotlivých střediscích PMS specialisté, kteří zajišťují výkon uložených trestních a výchovných opatření, převážně dohledu, probačního programu nebo nejčastěji ukládané výchovné povinnosti vykonat společensky prospěšnou činnost. Tuto problematiku podrobně upravuje zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) (Sbírka zákonů, 2003).

3.4 Alternativní tresty v České republice

Z hlediska historického je možné zmínit, že zavedení alternativních trestů do právního řádu České republiky bylo postupným procesem, který je ovlivňován pozitivními zkušenostmi zahraničních zemí (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2017a). V návaznosti na poznatky týkající se historie PMS na území České republiky je možné doplnit, že v roce 2009 byl přijat nový trestní zákoník, který alternativní trestání odsouzených osob umožnil.

V rámci novelizací, a tedy nově stanovených přístupů k trestání jedinců páchajících trestnou činností se lze ke zmíněnému roku 2009 dozvědět následující (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2017a):

„...došlo k rozšíření možnosti uložení jiného druhu trestu místo trestu odnětí svobody a byla zakotvena výjimečnost nepodmíněného trestu odnětí svobody za trestné činy s horní hranicí trestní sazby nepřevyšující jeden rok.“

V roce 1996 pak byl v České republice zaveden do právního řádu trest obecně prospěšných prací (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2017a).

Uložení trestu v podobě vykonávání takzvaných obecně prospěšných prací patří podle Bělíka et al. (2017, s. 58) v České republice k nejstarším alternativním trestům.

Pro rok 1998 platí, že dochází k zavedení dvou dalších trestněprávních institutů, kterými jsou *podmíněné odsouzení s dohledem*, nebo *podmíněné upuštění od potrestání s dohledem* (Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2017a).

K významné změně situace z pohledu Probační a mediační služby dochází v roce 2002 novelizací trestního zákona zákonem č. 265/2001 Sb. (Sbírka zákonů, 2001), kdy se zavádí institut dohledu. „Dohledem se rozumí pravidelný osobní kontakt pachatele s úředníkem Probační a mediační služby, spolupráce při vytváření a realizaci probačního plánu dohledu a kontrola dodržování podmínek uložených pachateli soudem nebo vyplývajících ze zákona“. (§ 26a zákona č. 265/2001 Sb., Sbírka zákonů, 2001).

Počínaje rokem 2010 pak začíná být kladen důraz na využívání široké škály alternativních sankcí pro pachatele – díky novému trestnímu zákoníku je možné využívat například *trest domácího vězení*, nebo *trest zákazu vstupu na určitý typ společenských událostí* (kulturní, sportovní aj.). Dochází taktéž k rozšíření možností ukládání peněžitých trestů (kdy jeho maximální výměra dosahuje částky 36,5 milionů Kč) (Sbírka zákonů, 2009; Sbírka zákonů, 2011; Ministerstvo spravedlnosti ČR, 2017a).

Na základě prezentovaných informací je tedy možné o českém systému trestního práva prohlásit, že poskytuje značný prostor, co se ukládání alternativních sankcí týče (Bělík et al., s. 94). Ze statistik vyplývá, že nejčteněji ukládanou sankcí je v naší zemi podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody (Ministerstvo spravedlnosti, 2017b).

Jako zcela zásadní ovšem lze vnímat následující vyjádření týkající se podmíněných trestů odnětí svobody pachatelů, který zmiňuje, že tento

„...je však poměrně málo ukládán ve spojení s dohledem či s uložením přiměřených omezení či povinností. Přitom dohled Probační a mediační služby je jedním ze zásadních faktorů působících na pachatele v rámci prevence jeho dalšího kriminálního chování“ (Ministerstvo spravedlnosti, 2017b).

Z málo využívaných možností alternativního potrestání pachatele trestného činu je pak naopak peněžitý trest, jehož možností není využíváno ani v případech, kdy je páchána majetková trestná činnost (Ministerstvo spravedlnosti, 2017b). Zcela minimálně je pak využíváno možnosti udělení domácího vězení pachateli, což lze ovšem přisuzovat málo zavedenému elektronickému monitorovacímu systému odsouzených na území České republiky (kontrola dodržování podmínek výkonu podobného tretu tedy závisí právě na PMS) (Ministerstvo spravedlnosti, 2017b). Obecně prospěšné práce jsou pachatelům naopak přisuzovány v hojném počtu případů – lze hovořit o 10 % všech sankcí, které byly od roku 1999 odsouzeným uděleny, což znamená a jedná se o druhý nejčastěji udělovaný alternativní trest (Ministerstvo spravedlnosti, 2017b).

K úředníkům PMS ve vztahu k alternativním testům pro pachatele je možné doplnit poznámku o tom, že je nutné prohloubit spolupráci jejich spolupráci se státními zástupci, má-li být služba efektivní (ibid).

PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

V teoretické části své bakalářské práce jsem se věnovala sociální práci, sociálnímu pracovníkovi, probační a mediační službě a mediaci jako alternativnímu způsobu řešení sporů. Empirická část se bude zabývat výzkumem. Vysvětlíme si základní pojmy, definice a pomocí získaných teoretických zkušeností je přeneseme do výzkumu.

Výzkum je (Hendl, 2012, s. 23):

„... systematické zkoumání přírodních nebo sociálních jevů s cílem získat poznatky, jež popisují a vysvětlují svět kolem nás. Výzkum charakterizuje kombinace všech těchto znaků: jde o proces shromažďování údajů (dat); je systematický; problematizuje a syntetizuje dosavadní znalosti; zahrnuje kritickou analýzu; vede ke zvyšování znalostí. Jedním z požadavků je také představa, že výzkum má být řízen dosavadními teoriemi a z nich odvozenými hypotézami.“

Zároveň „každý výzkum je jen malou etapou ve velkém procesu hledání pravdy“ (Pelikán, 2011 str. 26).

Efektivní realizací samotného výzkumu chápeme skutečnost, že si výzkumník přivlastní potřebný způsob logického a tvořivého myšlení, které mu pomůže při získávání potřebných zručností.

Při přípravě a organizaci výzkumu je potřebné na základě metodologických zásad stanovit jeho jednotlivé etapy. Prvním krokem je formulace výzkumného problému. Následuje informační příprava, příprava výzkumných metod, sběr a zpracování údajů a jejich interpretace. Závěrečným krokem je sepsání výzkumné zprávy (Gavora, 2008, s. 16–18).

Jedním z nejdůležitějších kroků výzkumu je přesné definování výzkumného cíle. Při jeho definování by si výzkumník „měl pokládat otázky, jež budí zvědavost, na které si nelze odpovědět bez výzkumu, tedy pokud chceme znát co nejobektivnější realitu“ (Gulová, Šíp, 2013, s. 47). Výsledkem výzkumu by pak měly být jasné odpovědi na tyto otázky.

4.1 Výzkumný problém, příprava a etapy výzkumu

První, přípravnou etapu výzkumu jsem realizovala v roce 2017. V této etapě jsem se zaměřila především na studium odborné literatury a na stanovení hlavního cíle a vedlejších cílů výzkumu a výzkumných hypotéz.

4.2 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu v mé bakalářské práci bylo zjistit, do jaké míry je mediace vhodným způsobem řešení sporů. Mojí snahou bylo přezkoumání odborné způsobilosti a připravenosti mediátorů na výkon mediace a úrovně jejich komunikačních zručností. Dále jsem chtěla ověřit, jaký vliv na úspěšnost mediace má samotný klient jako účastník mediace. Za důležité jsem taktéž považovala zjistit a přezkoumat podněty samotných mediátorů ke zlepšení mediace v budoucnosti.

Dalším cílem výzkumu bylo zjistit úroveň obecného povědomí o alternativních trestech a o probační a mediační službě a zjistit, zda by budoucí sociální pracovníci chtěli v Probační a mediační službě po ukončení studia pracovat.

Ze stanovených cílů výzkumu vyplývají základní výzkumné otázky, které vymezují samotný výzkumný problém.

4.3 Charakteristika výzkumného souboru

Druhou etapu výzkumu jsem zahájila v květnu 2020, kdy jsem na základě stanoveného výzkumného cíle a určení výzkumných hypotéz přešla k výběru respondentů. Výběr byl záměrný, neboť průzkum měl být cíleně prováděn mezi sociálními pracovníky.

Mým původním záměrem bylo získat pro výzkum sociální pracovníky, kteří se této problematice po ukončení bakalářského nebo magisterského studia v oboru sociální práce věnují v praxi, neboť to by nejlépe odpovídalo cílům mého výzkumu. V rámci předvýzkumu jsem však narazila na problém, že v České republice je takových lidí málo. Přistoupila jsem tedy k výběru na základě dostupnosti (Hendl, 2012, s. 57) a pro výzkum vybrala budoucí sociální pracovníky, tedy studenty v oboru sociální práce v bakalářském a magisterském stupni studia na Pražské vysoké škole psychosociálních studií.

V říjnu 2020 jsem tedy uskutečnila výzkum přímo v terénu. Ve škole jsem během osobního kontaktu zjišťovala, kdo je ochoten se výzkumu zúčastnit a postupně sestavovala výzkumný soubor. Studenty jsem obeznámila se všemi relevantními informacemi, které potřebovali znát ohledně vyplnění a vrácení dotazníku, přičemž jsem se ujistila, že všem informacím porozuměli.

Výběrová skupina je tvořena 34 studenty bakalářského studia a 40 studenty magisterského studia. Celkový počet respondentů je tedy 74.

4.4 Výzkumné otázky a hypotézy výzkumu

Na základě stanovených cílů jsem přistoupila k formulování hypotéz. Hypotéza má mít základní vlastnosti stanovené ověřenými pravidly (Gavora a kol., 2010):

„Zlatá pravidla formulování hypotéz:

1. hypotéza je oznamovací věta,
2. obsahuje dvě proměnné,
3. jedna proměnná má dvě roviny, mezi kterými je vztah vyjádřený 2. stupněm přídavného jména nebo příslovce (menší než, slabší než, intenzivnější než apod.), druhá proměnná nemá roviny,
4. proměnné se dají přesně zjišťovat (měřit, kategorizovat).“

Hypotéza je výzkumný předpoklad vyjadřující určitý názor výzkumníka, který má být výzkumem ověřen. K tomu slouží testování hypotéz, ve kterém se ověřuje, zda je možné vyslovenou hypotézu přijmout, tedy zda není v rozporu s empirickými daty (Chráška, 2016, s. 16). Testování hypotéz se provádí statistickými metodami. Hypotéza obsahuje atributy, které výzkumná otázka neobsahuje. Tento atribut je předpokladem operativnosti a nutí výzkumníka odpovídat přímo buď ano, nebo ne. Hypotéza je výzkumem buď potvrzená, nebo zamítnutá. V jazyku metodologie se proces potvrzování nebo zamítání hypotéz nazývá testování hypotéz. (Gavora a kol., 2010).

Vzhledem k cílům svého výzkumu jsem stanovila výzkumné otázky:

Otázka 1: Mají studenti bakalářského stupně studia a studenti magisterského stupně studia oboru sociální práce srovnatelné základní povědomí o alternativních trestech, probaci, mediaci a Probační a mediační službě?

Otázka 2: Mají studenti bakalářského stupně studia a studenti magisterského stupně studia oboru sociální práce srovnatelný zájem pracovat po ukončení studia v Probační a mediační službě?

Na základě výzkumných otázek jsem stanovila hypotézy:

Hypotéza 1

Hypotéza 1 nulová H_{10} : Mezi stupněm studia a povědomím studentů o alternativních trestech, probaci, mediaci a Probační a mediační službě **není souvislost**.

Hypotéza 1 alternativní H_{1A} : Mezi stupněm studia a povědomím studentů o alternativních trestech, probaci, mediaci a Probační a mediační službě **existuje souvislost**.

Hypotéza 2

Hypotéza 2 nulová H_{20} : Mezi stupněm studia a zájmem pracovat po ukončení studia v Probační a mediační službě **není souvislost**.

Hypotéza 2 alternativní H_{2A} : Mezi stupněm studia a zájmem pracovat po ukončení studia v Probační a mediační službě **existuje souvislost**.

V rámci hypotéz jsem se zaměřila na pojmy používané v probační a mediační službě, hlavně na alternativní tresty, konkrétně zda respondenti mají dostatečné informace o zkoumané problematice.

4.5 Metody výzkumu

Vzhledem ke stanovenému cíli jsem se rozhodla pro kvantitativní výzkum metodou dotazníku s uzavřenými otázkami, tedy takovými, na které lze odpovídat pouze výběrem jedné z nabízených variant.

Dotazník je technika sběru výzkumných dat, která se v sociálních vědách často využívá. Může být využíván ve společenských vědách k rychlému hromadnému zjišťování různých názorů, faktů, preferencí, postojů, motivů, hodnot, potřeb nebo zájmů. Dotazník je možné využít k vědeckým účelům jako hlavní metodu, pomocnou doplňující metodu nebo i explorační metodu na obeznámení se s novým terénem. Výhodou dotazníku je především jeho ekonomičnost, neboť za krátkou dobu je možné oslovit velké množství respondentů. Oproti interview má u dotazníku respondent dostatek času na promyšlení odpovědi. Výhodou je i poměrně jednoduché vyhodnocení, hlavně u uzavřených otázek.

Dotazník má svoji pevnou strukturu, kterou je potřebné při jeho vytváření dodržovat, přičemž struktura dotazníku má být důkladně promyšlená. Obsahem dotazníku jsou vstupní informace, obsahující záhlaví (název dotazníku, instituci nebo jméno autora). V úvodu, který má být krátký, výstižný a přehledný, je důležité zdůraznit důležitost výzkumu, potřebu informací od respondenta a garantování anonymity respondenta. K vstupním informacím v dotazníku patří též instrukce, které obsahují jasné vysvětlení, jak dotazník vyplňovat. Prostřední část dotazníku tvoří jednotlivé položky, tedy otázky, výroky nebo škály. Závěrečná část dotazníku zahrnuje poděkování respondentovi za jeho čas a námahu a prostor pro respondenta na komentář a poznámky (Gavora, 2008. s. 123; Gavora, 2010).

Sběr dat formou dotazníku je též efektivní z časového hlediska. Získané údaje jsou založené na subjektivní výpovědi dotazované osoby o jejích názorech, postojích, pocitech a způsobu reagování v různých situacích.

Na základě posouzení zkoumané problematiky jsem se rozhodla použít anonymní dotazník, který zvyšuje poctivost a upřímnost odpovědí. Použití dotazníkové metody sice obecně představuje určitou nejistotu v návratnosti a platnosti získaných informací (Gavora, 2008, s. 130 a 132), avšak vzhledem ke složení předpokládané skupiny respondentů jsem v tomto případě takové riziko vyhodnotila jako nevýznamné.

Pro svoji bakalářskou práci jsem vypracovala vlastní dotazník (viz **příloha č. 1**), ve kterém jsem uzavřené otázky formulovala tak, aby odpovědi poskytly relevantní informace k dosažení cíle výzkumu. V úvodu dotazníku jsem respondenty seznámila s tím, na co je

výzkum zaměřený, co je jeho cílem a jak mají označit vhodné odpovědi. Otázky jsem v dotazníku očíslovala a v práci vycházím z postupného pořadí otázek, jak jsou systematicky uspořádané v dotazníku. Dotazníky jsem vytvořila ve formě výtisku na papíře.

Výzkum jsem realizovala za dodržení všech etických a morálních pravidel. Před vyplňováním dotazníku byli respondenti ubezpečeni, že jde o anonymní šetření a že s jejich odpověďmi budu zacházet důvěrně, *data budou anonymizována*. Toto ujištění, včetně informace o účelu a cíli výzkumu, je uvedeno též v úvodu dotazníku. Případné nejasnosti jsem na požádání podrobněji vysvětlila.

Dále jsem respondenty požádala, aby vyjadřovali jen své vlastní myšlenky a nenechávali se ovlivňovat svými kolegy, neradili se s nimi, aby dotazníky vyplňovali nezávisle, v žádném případě ne ve vzájemné spolupráci ve skupinách, neboť takový přístup by výsledky výzkumu zcela znehodnotil. *Nezávislost je zde zcela podstatná*.

Respondentům jsem dotazníky rozdávala v první polovině října 2020. Vyplňování probíhalo v průběhu října a listopadu 2020. Vyplněné dotazníky jsem od respondentů vybírala v posledním týdnu listopadu a prvním týdnu prosince 2020.

5 ZPRACOVÁNÍ DAT Z VÝZKUMU

Informace získané z dotazníkového šetření, tedy *pozorované četnosti*, jsem vložila do kontingenčních tabulek. Kontingenční tabulku používáme, když jednotky souboru třídíme podle dvou kvalitativních znaků, např. znaku A nabývajících r variant a znaku B nabývajících s variant. Mezi znaky A a B můžeme sledovat vztahy. Ověření existence závislosti mezi dvojicemi kategorií proměnných v populaci je obvykle prvním krokem analýzy vztahů mezi nimi. Test nezávislosti v kontingenční tabulce porovnává pozorované (skutečné, empirické) četnosti s *očekávanými* (teoretickými) četnostmi, které by měly nastat v případě nezávislosti sledovaných znaků. Tím se ověřuje, zda existuje souvislost mezi dvěma pozorovanými jevy zachycenými pomocí nominálního měření, což je časté při zpracování výsledků z dotazníkových šetření (Chráska, 2016, s. 69). V našem případě to bude souvislost mezi pozorovanými četnostmi určitých odpovědí studentů v bakalářském stupni studia a studentů v magisterském stupni studia.

Pro statistické vyhodnocení je použit test χ^2 (chí kvadrát). Předpokladem použití tohoto testu je, že všechny očekávané četnosti jsou alespoň jedna a nejméně 80 % tříd má četnost nejméně pět (Chráska, 2016, s. 71). Pokud tyto podmínky nejsou splněny, nelze test chí kvadrát použít. V takovém případě je u kontingenčních tabulek velikosti 2×2 možné použít například *Fisherův exaktní test* (Hendl, 2012, s. 324).

Pro výpočet testu chí kvadrát si četnosti v jednotlivých polích tabulky označíme n_{ij} , kde první index (číslo řádku i) označuje i -tou variantu znaku A a druhý index (číslo sloupce j) označuje j -tou variantu znaku B. Nejprve se vypočítají okrajové (marginální) četnosti jako součty řádků a součty sloupců tabulky a celkový součet všech položek tabulky. Tyto okrajové četnosti označujeme pouze jedním indexem, druhý je nahrazen tečkou, například součet prvního řádku označíme $n_{1\cdot}$ a součet prvního sloupce $n_{\cdot 1}$, celkový součet je n bez indexu. Očekávané četnosti označíme n'_{ij} a vypočítáme je podle vzorce:

$$n'_{ij} = \frac{n_{i\cdot} \cdot n_{\cdot j}}{n}$$

Testovou statistiku G získáme výpočtem dobré shody mezi pozorovanými a očekávanými četnostmi podle vzorce (Hendl, 2012, s. 322):

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Vypočítaná testová statistika G se následně porovná s kritickou hodnotou, kterou pro požadovanou hladinu významnosti a stupeň volnosti kontingenční tabulky získáme ze statistických tabulek (Hendl, 2012, s. 688). Je-li vypočítaná testová statistika větší než kritická hodnota, nulovou hypotézu o nezávislosti zamítáme.

Hladinu významnosti pro náš případ volíme v obvyklé výši 0,05 (5 %). Stupeň volnosti stanovíme z velikosti kontingenční tabulky jako $\nu = (r - 1) * (s - 1)$, tedy počet řádků snížený o jedničku krát počet sloupců snížený o jedničku.

Výpočet testu kontingenční tabulky je proveden počítačem pomocí tabulkového procesoru *Microsoft Excel* a pomocí jazyka *R*. Ukázkou výpočtu znázorňuje **příloha č. 2 a 3**. Výhodou jazyka *R* je, že umožňuje mimo jiné snadný výpočet *Fisherova faktoriálního (exaktního) testu*, jehož výpočet je jinými prostředky velmi náročný.

Výpočet testu se postupně provádí pro jednotlivé hypotézy.

H_0 : Znaky v kontingenční tabulce jsou nezávislé.

H_1 : non H_0 neboli znaky jsou závislé.

6 VYHODNOCENÍ

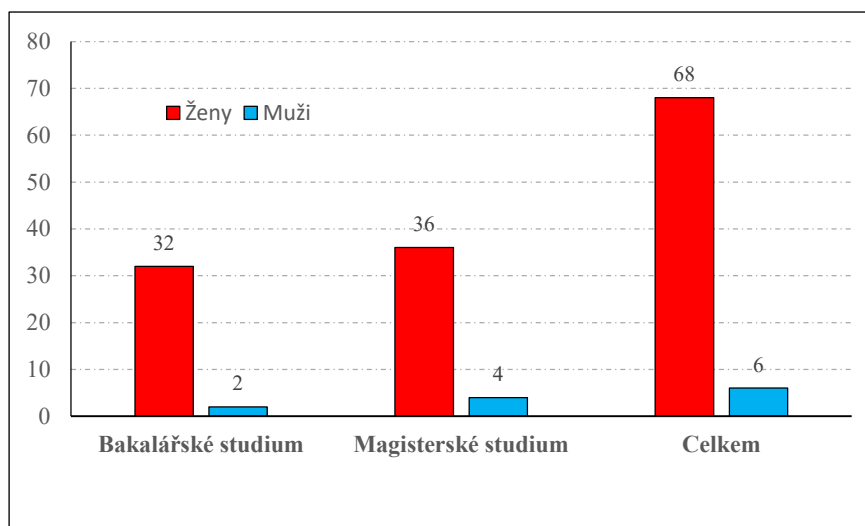
6.1 Vyhodnocení dotazníků

Odpovědi respondentů z vyplněných dotazníků jsou zpracovány v kontingenčních tabulkách. K jednotlivým otázkám přísluší kontingenční tabulky, v nichž jsou uvedeny výsledky pro bakalářský stupeň studia, pro magisterský stupeň studia, a souhrnný výsledek pro oba stupně studia. Ke každé kontingenční tabulce je pro jednotlivé položky připojeno grafické znázornění výsledků ve sloupcovém diagramu.

Odpovědi na otázku č. 1 a 2 „Jaké je vaše pohlaví“ a „jaký stupeň vysokoškolského studia studujete?“ jsou společně zpracovány v kontingenční tabulce č. 1 a v grafu č. 1.

Tabulka č. 1: Pohlaví a stupeň studia respondentů

Pohlaví	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Ženy	32	36	68
Muži	2	4	6
Celkem	34	40	74

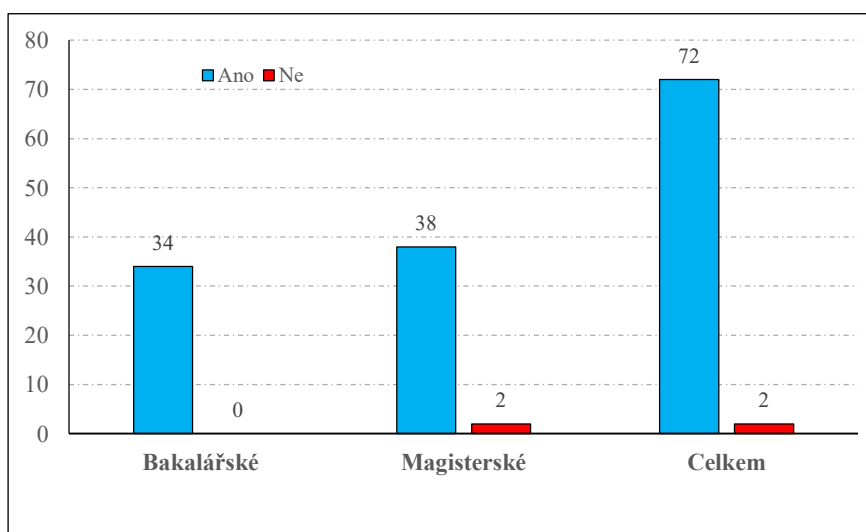

Graf č. 1: Pohlaví a stupeň studia respondentů

Odpovědi na otázku č. 3 „Slyšel/a jste o probaci?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 2 a v grafu č. 2.

Tabulka č. 2: Slyše/a jste o probaci?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Ano	34	38	72
Ne	0	2	2
Celkem	34	40	74

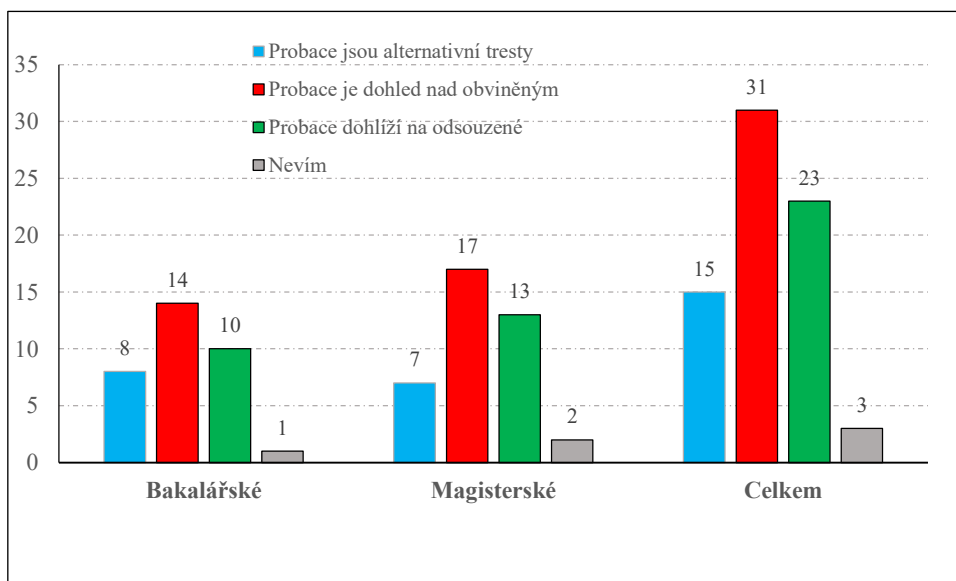

Graf č. 2: Slyšel/a jste o probaci?

Odpovědi na otázku č. 4 „Pokud jste na předcházející otázku odpověděl/a ‚ano‘, zkuste pojem probace vysvětlit“, jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 3 a v grafu č. 3.

Tabulka. č. 3: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, jak byste charakterizoval pojem probace?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Probace jsou alternativní tresty	8	7	15
Probace je dohled nad obviněným	14	17	31
Probace dohlíží na odsouzené	10	13	23
Nevím	1	2	3
Celkem	33	39	72

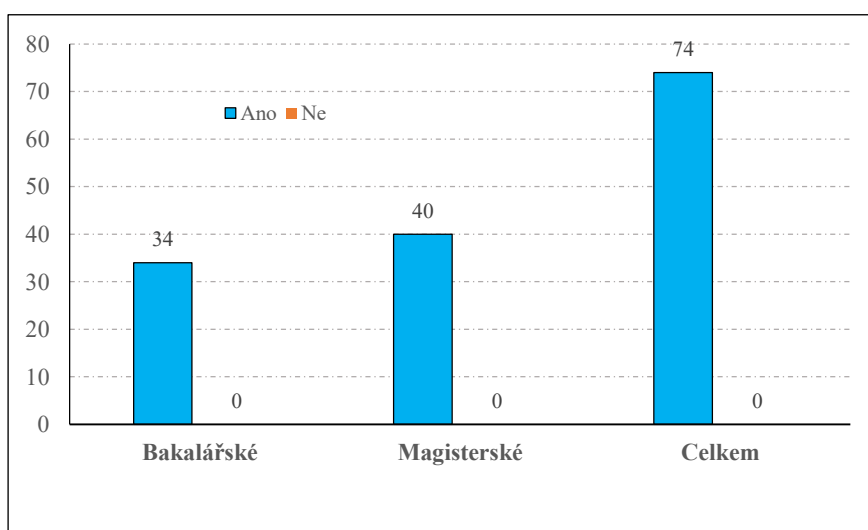

Graf č. 3: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, jak byste charakterizoval pojem probace?

Odpovědi na otázku č. 5 „Slyšel/a jste o mediaci?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 4 a v grafu č. 4.

Tabulka č. 4: Slyšel/a jste o mediaci?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Ano	34	40	74
Ne	0	0	0
Celkem	34	40	74

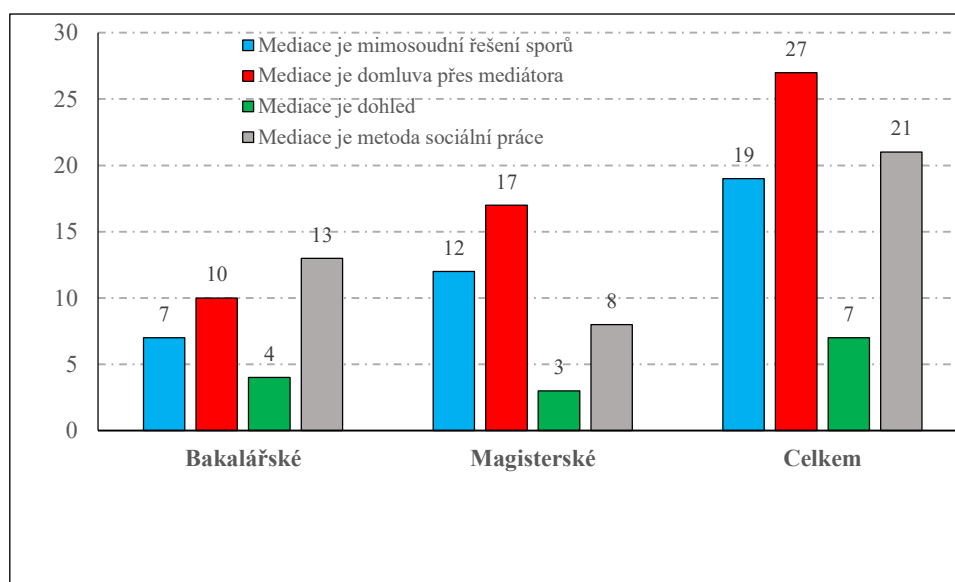

Graf č. 4: Slyšel/a jste o mediaci?

Odpovědi na otázku č. 6 „Pokud jste na předcházející otázku odpověděl/a „ano“, zkuste pojem mediace vysvětlit“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 5 a v grafu č. 5.

Tabulka č. 5: Pokud jste na předcházející otázku odpověděl/a „ano“, zkuste pojem mediace vysvětlit

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Mediace je mimosoudní řešení sporů	7	12	19
Mediace je domluva přes mediátora	10	17	27
Mediace je dohled	4	3	7
Mediace je metoda sociální práce	13	8	21
Celkem	34	40	74

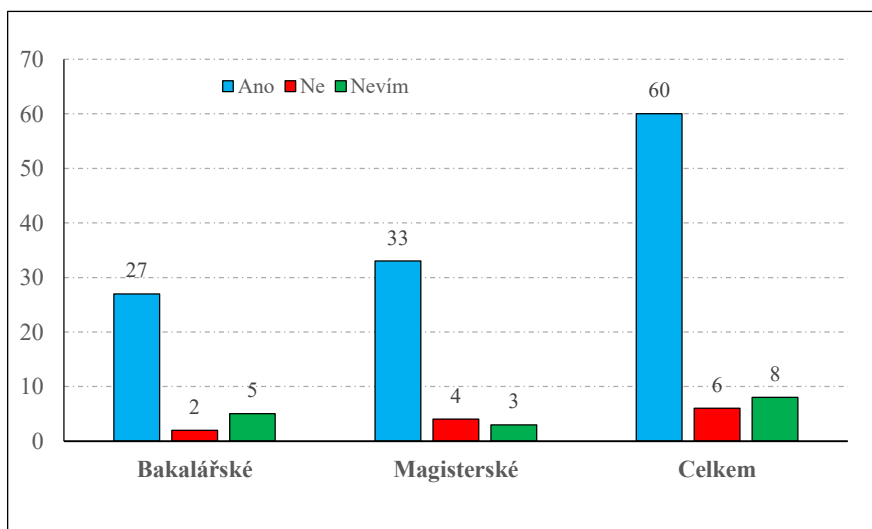

Graf č. 5: Pokud jste na předcházející otázku odpověděl/a „ano“, zkuste pojem mediace vysvětlit

Odpovědi na otázku č. 7 „Myslíte si, že mimosoudní řešení sporů za pomoci mediace je přínosné?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 6 a v grafu č. 6.

Tabulka č. 6: Myslíte si, že mimosoudní řešení sporů za pomoci mediace je přínosné?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Ano	27	33	60
Ne	2	4	6
Nevím	5	3	8
Celkem	34	40	74

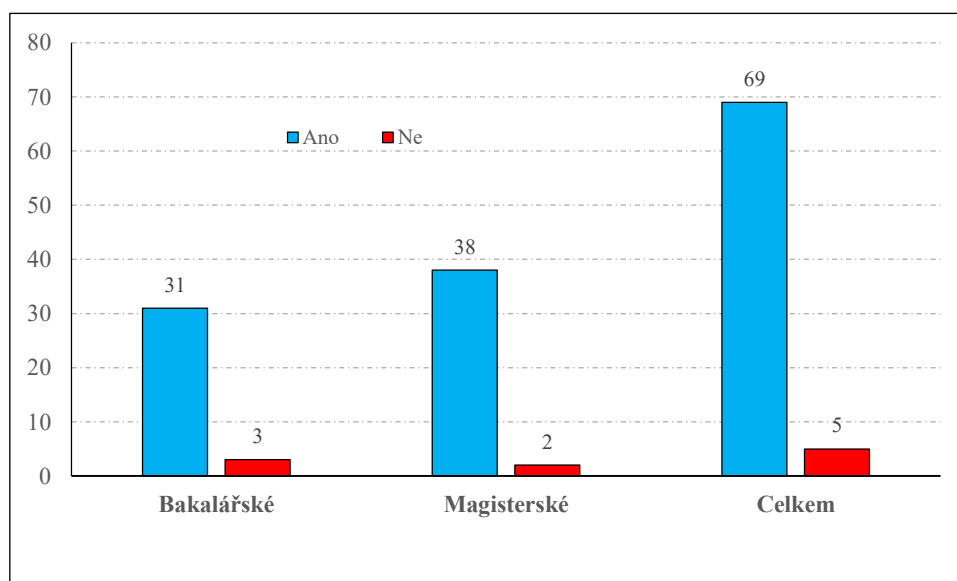

Graf č. 6: Myslíte si, že mimosoudní řešení sporů za pomoci mediace je přínosné?

Odpovědi na otázku č. 8 „Máte povědomí o Probační a mediační službě v ČR?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 7 a v grafu č. 7.

Tabulka č. 7: Máte povědomí o Probační a mediační službě v ČR?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Ano	31	38	69
Ne	3	2	5
Celkem	34	40	74

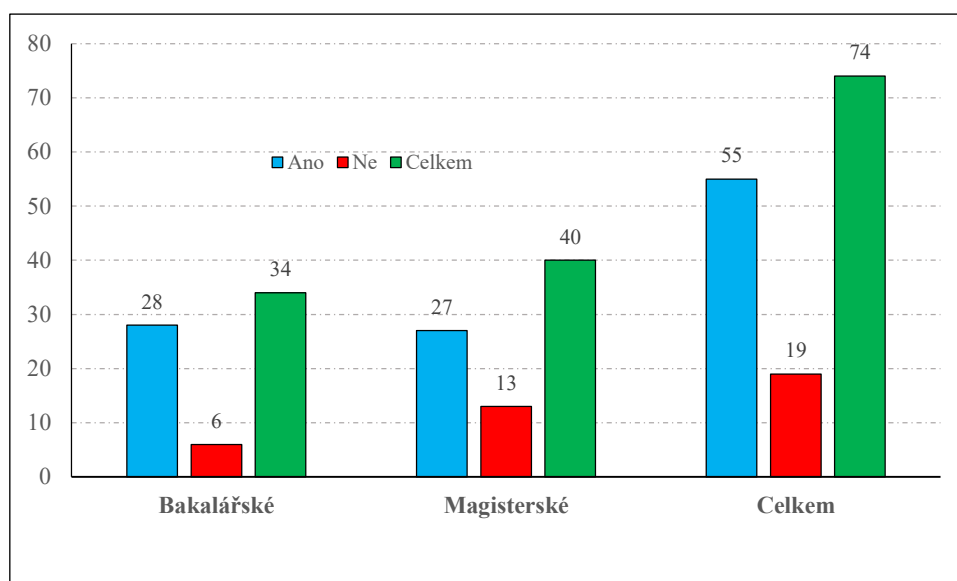

Graf č. 7: Máte povědomí o Probační a mediační službě v ČR?

Odpovědi na otázku č. 9 „Setkal/a jste se vy osobně nebo někdo z vašeho okolí s Probační a mediační službou?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 8 a v grafu č. 8.

Tabulka č. 8: Setkal/a jste se vy osobně nebo někdo z vašeho okolí s Probační a mediační službou?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Ano	28	27	55
Ne	6	13	19
Celkem	34	40	74

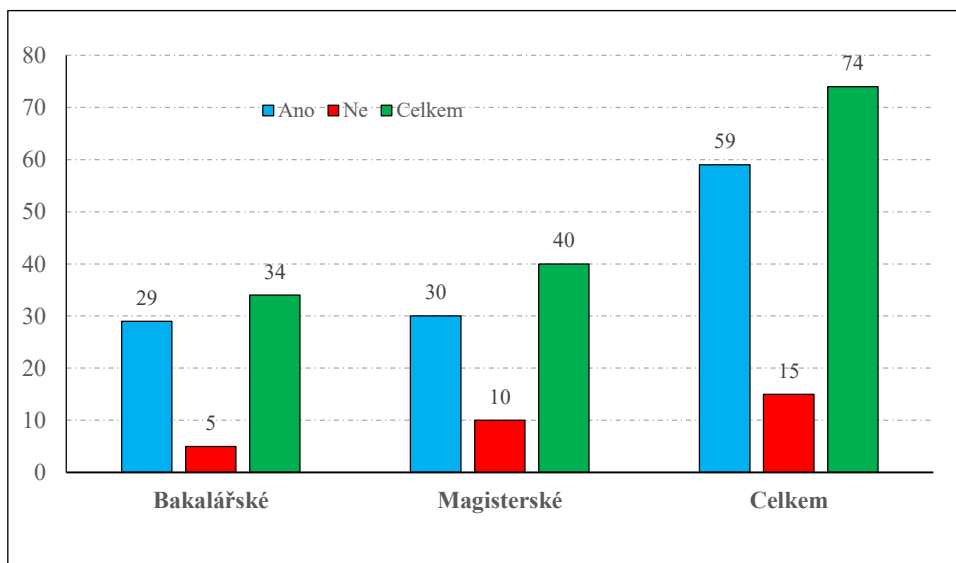

Graf č. 8: Setkal/a jste se vy osobně nebo někdo z vašeho okolí s Probační a mediační službou?

Odpovědi na otázku č. 10 „Máte povědomí o alternativních trestech?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 9 a v grafu č. 9.

Tabulka č. 9: Máte povědomí o alternativních trestech?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Ano	29	30	59
Ne	5	10	15
Celkem	34	40	74

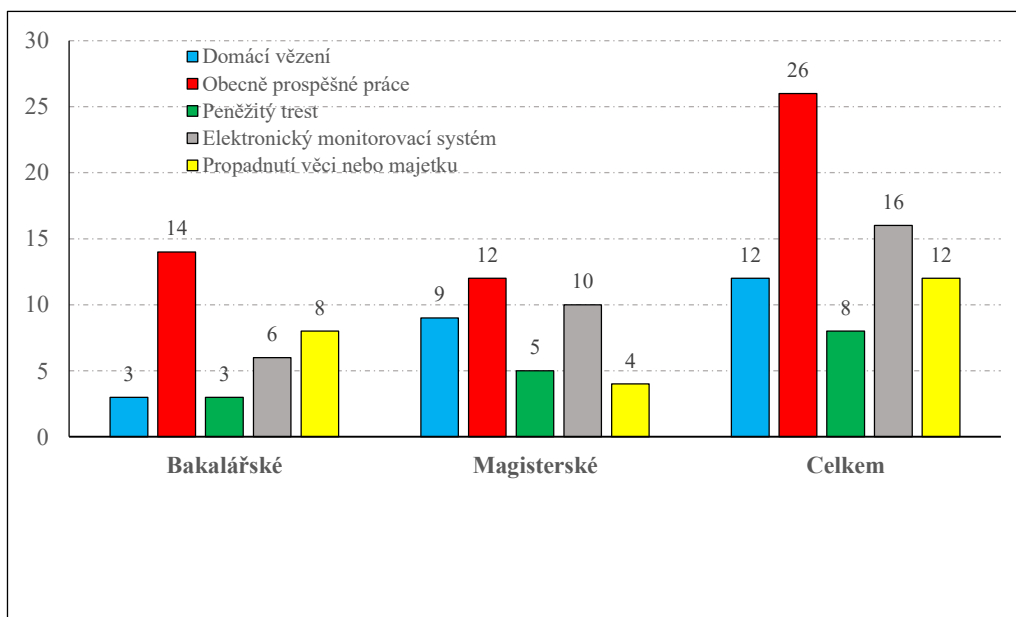

Graf č. 9: Máte povědomí o alternativních trestech?

Odpovědi na otázku č. 11 „Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 10 a v grafu č. 10.

Tabulka č. 10: Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Domácí vězení	3	9	12
Obecně prospěšné práce	14	12	26
Peněžitý trest	3	5	8
Elektronický monitorovací systém	6	10	16
Propadnutí věci nebo majetku	8	4	12
Celkem	34	40	74

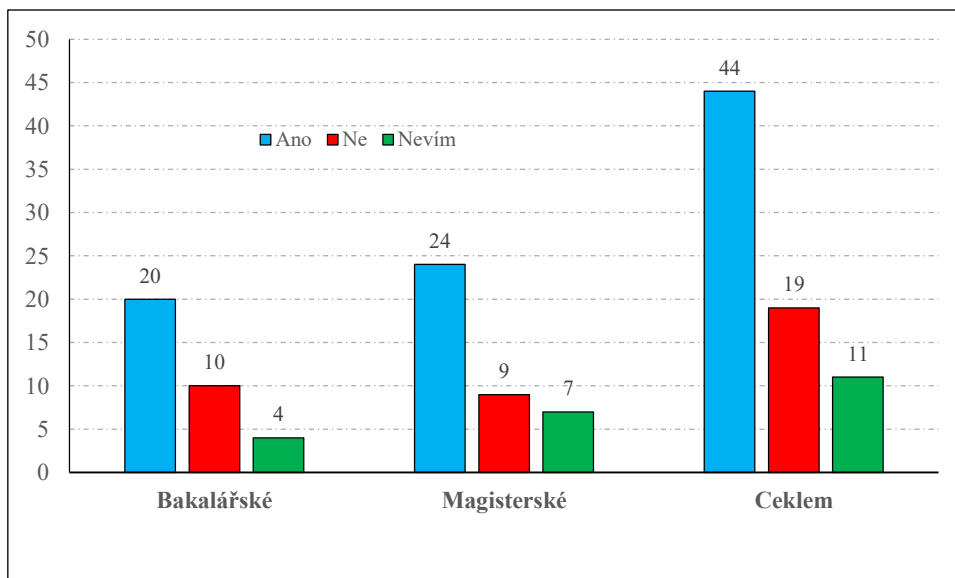

Graf č. 10: Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?

Odpovědi na otázku č. 12 „Považujete uložení alternativního opatření za lepší variantu než uložení trestu odnětí svobody?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 11 a v grafu č. 11.

Tabulka č. 11: Považujete uložení alternativního opatření za lepší variantu než uložení trestu odnětí svobody?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Ano	20	24	44
Ne	10	9	19
Nevím	4	7	11
Celkem	34	40	74

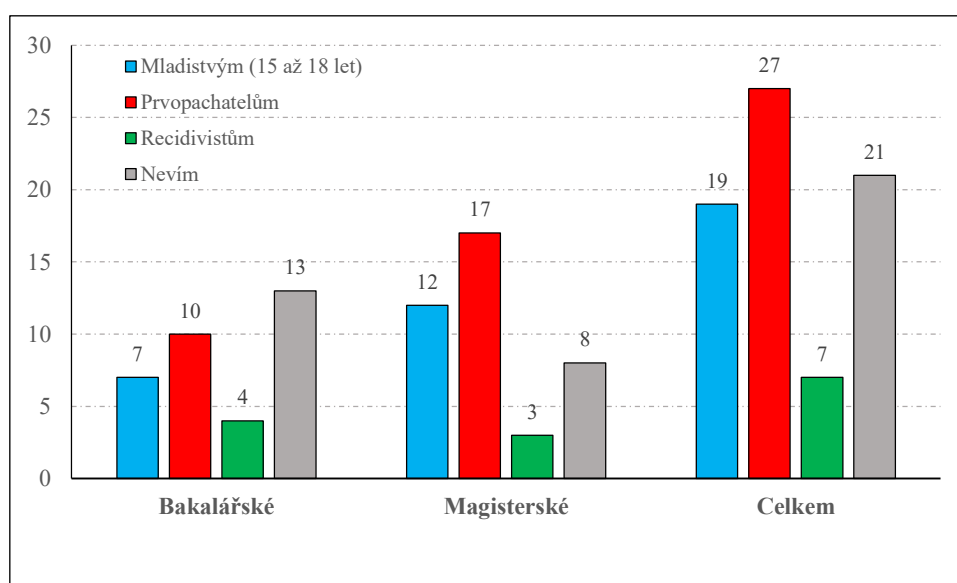

Graf č. 11: Považujete uložení alternativního opatření za lepší variantu než uložení trestu odnětí svobody?

Odpovědi na třináctou otázku „Komu byste ukládal/a alternativní opatření?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 12 a grafu č. 12.

Tabulka č. 12: Komu byste ukládal/a alternativní opatření?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Mladistvým (15 až 18 let)	7	12	19
Prvopachatelům	10	17	27
Recidivistům	4	3	7
Nevím	13	8	21
Celkem	34	40	74

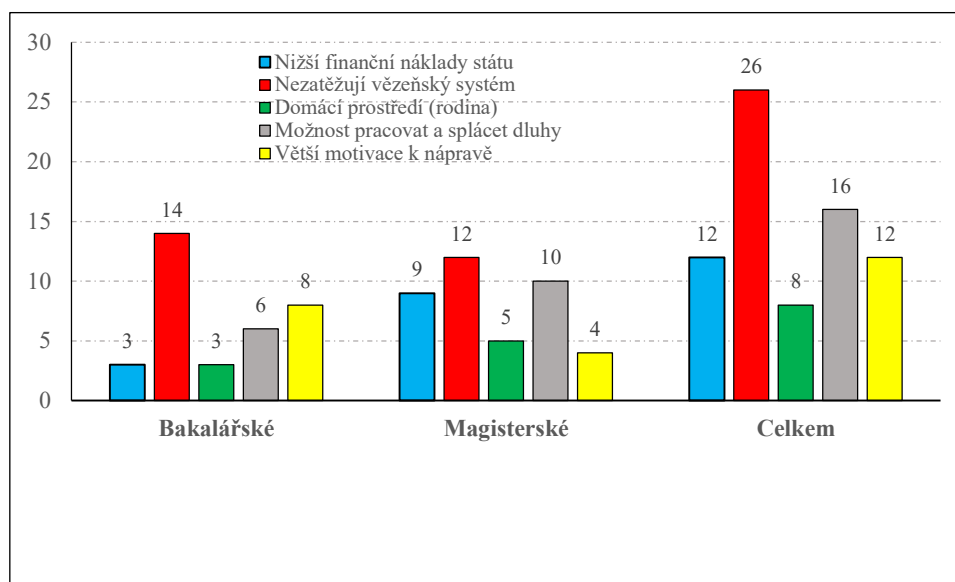

Graf č. 12: Komu byste ukládal/a alternativní opatření?

Odpovědi na otázku č. 14 „Jaké jsou podle vás výhody alternativních trestů?“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 13 a v grafu č. 13.

Tabulka č. 13: Jaké jsou podle vás výhody alternativních trestů?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Nižší finanční náklady státu	3	9	12
Nezatěžují vězeňský systém	14	12	26
Domácí prostředí (rodina)	3	5	8
Možnost pracovat a splácet dluhy	6	10	16
Větší motivace k nápravě	8	4	12
Celkem	34	40	74

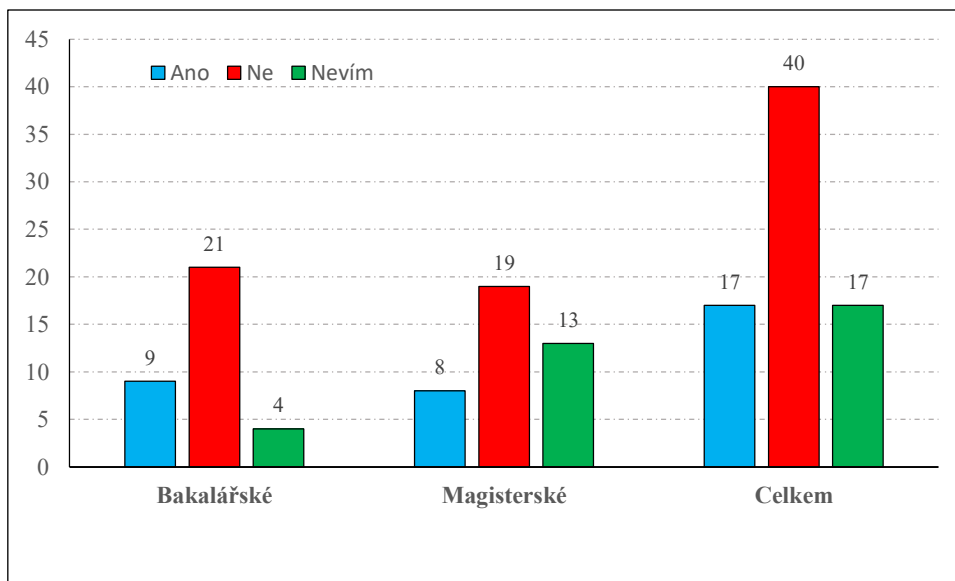

Graf č. 13: Jaké jsou podle vás výhody alternativních trestů?

Odpovědi na otázku „Chtěl/a byste po ukončení studia pracovat v Probační a mediační službě ČR“ jsou zpracovány v kontingenční tabulce č. 14 a v grafu č. 14.

Tabulka č. 14: Chtěl/a byste po ukončení studia pracovat v Probační a mediační službě ČR?

Odpověď	Bakalářské studium	Magisterské studium	Celkem
Ano	9	8	17
Ne	21	19	40
Nevím	4	13	17
Celkem	34	40	74

Graf č. 14: Chtěl/a byste po ukončení studia pracovat v Probační a mediační službě ČR?

6.2 Zhodnocení výzkumu

Jako finální vyhodnocení testu budou doloženy výpočty statistických testů nezávislosti v kontingenčních tabulkách pro jednotlivé položené otázky.

Otázka č. 1: Vaše pohlaví?

Otázka č. 2: Jaký stupeň vysokoškolského studia studujete?

Vyhodnocení: Souvislost mezi stupněm studia a pohlavím není předmětem výzkumu, proto se test nezávislosti neprovádí.

Otázka č. 3: Slyšel/a jste o probaci?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a zkušenostmi s probací neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a zkušenostmi s probací existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 15.

Tabulka. č. 15: Otázka č. 3: Slyšel/a jste o probaci?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti		
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem
Ano	34	38	72	33,08	38,92	72
Ne	0	2	2	0,92	1,08	2
Celkem	34	40	74	34,00	40,00	74

Vzhledem k nízkým četnostem není možné použít test chí kvadrát, je proto použit Fisherův faktoriálový test. Ukázka výpočtu pomocí programu z aplikace <https://cran.r-project.org> je v příloze č. 2.

Hladina významnosti 0,05 (5 %)	$p = 0,4965$	Výpočet byl proveden v jazyku R
--------------------------------	--------------	---------------------------------

p-hodnota je větší než hladina významnosti → nulovou hypotézu nezamítáme.

Otázka č. 4: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, jak byste charakterizoval pojem probace?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a chápáním pojmu probace neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a chápáním pojmu probace existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 16.

Tabulka. č. 16: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl ano, jak byste charakterizoval pojem probace?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Probace jsou alternativní tresty	8	7	15	6,88	8,13	15	0,1841	0,1558
Probace je dohled nad obviněným	14	17	31	14,21	16,79	31	0,0031	0,0026
Probace dohlíží na odsouzené	10	13	23	10,54	12,46	23	0,0278	0,0236
Nevím	1	2	3	1,38	1,63	3	0,1023	0,0865
Celkem	33	39	72	33	39	72		

Počet stupňů volnosti	3	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	7,815	Kritérium	0,5857
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	--------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Pozor: 2/1 očekávané četnosti jsou < 5.

Mezi stupněm studia a chápáním probace neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 5: Slyšel/a jste o mediaci?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a zkušenostmi s pojmem mediace neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a zkušenostmi s pojmem mediace existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 17.

Tabulka. č. 17: Slyšel/a jste o mediaci?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti		
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	CSoučet
Ano	34	40	74	34,00	40,00	74,00
Ne	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Celkem	34	40	74	34,00	40,00	74,00

Vzhledem k tomu, že všichni respondenti odpověděli shodně, není potřebné provádět test nezávislosti.

Nulovou hypotézu nezamítáme.

Mezi stupněm studia a zkušenostmi s pojmem mediace neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 6: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, jak byste charakterizoval pojem mediace?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a chápáním pojmu mediace neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a chápáním pojmu mediace existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 18.

Tabulka. č. 18: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, jak byste charakterizoval pojem mediace?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Mediace je mimosoudní řešení sporů	7	12	19	8,73	10,27	19	0,3427	0,2913
Mediace je domluva přes mediátora	10	17	27	12,41	14,59	27	0,4664	0,3964
Mediace je dohled	4	3	7	3,22	3,78	7	0,1910	0,1624
Mediace je metoda sociální práce	1	2	3	9,65	11,35	21	1,1641	0,9894
Celkem	33	39	72	34	40	74		

Počet stupňů volnosti	3	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	7,815	Kritérium	4,0038
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	--------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Pozor: 2/1 očekávané četnosti < 5.

Mezi stupněm studia a chápáním pojmu mediace neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 7: Myslíte si, že mediace je přínosná?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a názorem na přínosnost mediace neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a názorem na přínosnost mediace existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 19.

Tabulka. č. 19: Myslíte si, že mediace je přínosná?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Ano	27	33	60	27,57	32,43	60	0,0117	0,0099
Ne	2	4	6	2,76	3,24	6	0,2077	0,1766
Nevím	5	3	8	3,68	4,32	8	0,4771	0,4056
Celkem	34	40	74	34	40	74		

Počet stupňů volnosti	2	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	3,841	Kritérium	1,2051
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	--------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Pozor: 4/1 očekávané četnosti < 5.

Mezi stupněm studia a názorem na přínosnost mediace neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 8: Máte povědomí o probační a mediační službě v České republice?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a povědomím o probační a mediační službě neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a povědomím o probační a mediační službě existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 20.

Tabulka. č. 20: Máte povědomí o probační a mediační službě v České republice?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti		
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem
Ano	31	38	69	31,70	37,30	69,00
Ne	3	2	5	2,30	2,70	5,00
Celkem	34	40	74	34,00	40,00	74,00

Vzhledem k nízkým četnostem není možné použít test chí kvadrát, je proto použit Fisherův faktoriálový test. Ukázka výpočtu pomocí programu z aplikace <https://cran.r-project.org> je v příloze č. 3.

Hladina významnosti 0,05 (5 %)	$p = 0,6559$	Výpočet byl proveden v jazyku R
--------------------------------	--------------	---------------------------------

p- hodnota je větší než hladina významnosti.

Nulovou hypotézu nezamítáme.

Mezi stupněm studia a povědomím o probační a mediační službě neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 9: Setkal/a jste se vy osobně nebo někdo z vašeho okolí s probační a mediační službou?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a osobními zkušenostmi s prob. a med. sl. neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a osobními zkušenostmi s prob. a med. sl. existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 21.

Tabulka. č. 21: Setkal/a jste se vy osobně nebo někdo z vašeho okolí s probační a mediační službou?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Ano	28	27	55	27,11	31,89	59	0,1320	0,1122
Ne	6	13	19	6,89	8,11	15	0,5193	0,4414
Celkem	34	40	74	34	40	74		

Počet stupňů volnosti	1	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	3,841	Kritérium	2,125
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	-------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Mezi stupněm studia a povědomím o alternativních trestech neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 10: Máte povědomí o alternativních trestech?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a povědomím o alternativních trestech neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a povědomím o alternativních trestech existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 22.

Tabulka. č. 22: Máte povědomí o alternativních trestech?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Ano	29	30	59	27,11	31,89	59	0,1320	0,1122
Ne	5	10	15	6,89	8,11	15	0,5193	0,4414
Celkem	34	40	74	34	40	74		

Počet stupňů volnosti	1	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	3,841	Kritérium	1,2051
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	--------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Mezi stupněm studia a povědomím o alternativních trestech neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 11: Který alternativní trest je podle vás nejúčinnější?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a názorem na účinnost alternativních trestů neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a názorem na účinnost alternativních trestů existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 23.

Tabulka. č. 23: Který alternativní trest je podle vás nejúčinnější?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Domácí vězení	3	9	12	5,51	6,49	12	1,1459	0,9740
Obecně prospěšné práce	14	12	26	11,95	14,05	26	0,3532	0,3002
Peněžitý trest	3	5	8	3,68	4,32	8	0,1242	0,1056
Elektronický monitorovací systém	6	10	16	7,35	8,65	16	0,2484	0,2111
Propadnutí věci nebo majetku	8	4	12	5,51	6,49	12	1,1214	0,9532
Celkem	34	40	74	34	40	74		

Počet stupňů volnosti	4	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	9,488	Kritérium	5,5371
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	--------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Mezi stupněm studia a názorem na účinnost alternativních trestů neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 12: Považujete uložení alternativního opatření za lepší variantu než odnětí svobody?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a názorem na uložení alternativního opatření neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a názorem na uložení alternativního opatření existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 24.

Tabulka. č. 24: Považujete uložení alternativního opatření za lepší variantu než odnětí svobody?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Ano	20	24	44	20,22	23,78	44	0,0023	0,0020
Ne	10	9	19	8,73	10,27	19	0,1848	0,1571
Nevím	4	7	11	5,05	5,95	11	0,2198	0,1869
Celkem	34	40	74	34	40	74		

Počet stupňů volnosti	2	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	5,991	Kritérium	0,7529
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	--------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Mezi stupněm studia a názorem na uložení alternativního opatření neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 13: Komu byste ukládal alternativní opatření?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a chápáním pojmu mediace neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a chápáním pojmu mediace existuje významná souvislost.

Vyhodnocení. Viz tabulka č. 25.

Tabulka. č. 25: Komu byste ukládal alternativní opatření?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Mladistvým (15 až 18 let)	7	12	19	8,73	10,27	8,73	0,3427	0,2913
Prvopachateliům	10	17	27	12,41	14,59	12,41	0,4664	0,3964
Recidivistům	4	3	7	3,22	3,78	3,22	0,1910	0,1624
Nevím	13	8	21	9,65	11,35	9,65	1,1641	0,9894
Celkem	34	40	74	34	40	34		

Počet stupňů volnosti	3	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	7,815	Kritérium	4,0038
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	--------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Pozor: 2/1 očekávané četnosti jsou menší než 5.

Mezi stupněm studia a chápáním pojmu mediace neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 14: Jaké jsou podle vás výhody alternativních trestů?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a názorem na výhody alternativních trestů neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a názorem na výhody alternativních trestů existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 26.

Tabulka. č. 26: Jaké jsou podle vás výhody alternativních trestů?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Nižší finanční náklady státu	3	9	12	5,51	6,49	12	1,1459	0,9740
Nezatěžují vězeňský systém	14	12	26	11,95	14,05	26	0,3532	0,3002
Domácí prostředí (rodina)	3	5	8	3,68	4,32	8	0,1242	0,1056
Možnost pracovat a splácet dluhy	6	10	16	7,35	8,65	16	0,2484	0,2111
Větší motivace k nápravě	8	4	12	5,51	6,49	12	1,1214	0,9532
Celkem	34	40	74	34	40	74		

Počet stupňů volnosti	4	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	9,488	Kritérium	5,5371
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	--------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Mezi stupněm studia a názorem na výhody alternativních trestů neexistuje významná souvislost.

Otázka č. 15: Chtěl/a byste po ukončení studia pracovat v probační a mediační službě?

Nulová hypotéza: Mezi stupněm studia a rozhodnutím pracovat v prob. a med. sl. neexistuje významná souvislost.

Alternativní hypotéza: Mezi stupněm studia a rozhodnutím pracovat v prob. a med. sl. existuje významná souvislost.

Vyhodnocení: Viz tabulka č. 27.

Tabulka. č. 27: Chtěl/a byste po ukončení studia pracovat v probační a mediační službě?

Odpověď	Pozorované četnosti			Očekávané četnosti			Kritérium χ^2 nezávislosti	
	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské	Celkem	Bakalářské	Magisterské
Ano	9	8	17	7,81	9,19	17	0,1811	0,1539
Ne	21	19	40	18,38	21,62	40	0,3740	0,3179
Nevím	4	13	17	7,81	9,19	17	1,8593	1,5804
Celkem	34	40	74	34	40	74		

Počet stupňů volnosti	2	Hladina významnosti	5 %	Kritická hodnota χ^2	5,991	Kritérium	4,4664
-----------------------	---	---------------------	-----	---------------------------	-------	-----------	--------

Kritérium nezávislosti < kritická hodnota ... nulovou hypotézu nezamítáme.

Mezi stupněm studia a rozhodnutím pracovat v prob. a med. sl. neexistuje významná souvislost.

7 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo pojednání o Probační a mediační službě z pohledu sociálního pracovníka. Vzhledem k vybranému souboru respondentů se praktická část zaměřila na výzkum názorů budoucích sociálních pracovníků, tedy studentů oboru sociální práce v bakalářském a magisterském stupni studia.

Výzkum měl ověřit, zda v otázce povědomí o alternativních trestech a o Probační a mediační službě a ve vnímání této problematiky existuje rozdíl mezi studenty bakalářského stupně studia a studenty magisterského stupně studia.

Základní výzkumná otázka a hypotéza byla rozdělena na dílčí podotázky a jim příslušné dílčí hypotézy, na jejichž základě byl sestaven výzkumný dotazník a kontingenční tabulky pro zpracování výsledků výzkumného šetření.

Z kontingenčních tabulek byly odvozeny grafy pro názornější prezentaci výsledků šetření. Dále byly u kontingenčních tabulek provedeny statistické testy nezávislosti.

Statistické testy kontingenčních tabulek u žádné z otázek neprokázaly na hladině významnosti 5 % souvislost mezi výzkumným problémem a stupněm studia respondentů, tedy nebyla zamítnuta žádná z dílčích nulových hypotéz. Lze tedy konstatovat, že celý soubor 74 respondentů tvořený 34 studenty bakalářského stupně a 40 studenty magisterského studia je možné z pohledu zkoumané problematiky posuzovat jako kompaktní celek.

Nezamítáme tedy nulovou hypotézu H_{10} : Mezi stupněm studia a povědomím studentů o alternativních trestech, probaci, mediaci a Probační a mediační službě **není souvislost.**

Nezamítáme ani nulovou hypotézu H_{20} : Mezi stupněm studia a zájmem pracovat po ukončení studia v Probační a mediační službě **není souvislost.**

Z obecného hlediska je zřejmé, že o zkoumané problematice všichni studenti mají určité povědomí.

Z dotazovaných respondentů 97 % odpovědělo, že již slyšeli o probaci. Správné vysvětlení tohoto pojmu však uvedlo jen 75 % z nich.

Plných 100 % respondentů odpovědělo, že již slyšeli o mediaci. Správné vysvětlení tohoto pojmu však uvedlo jen 62 % z nich.

Že je mimosoudní řešení sporů přínosné uvedlo 81 % respondentů.

Povědomí o Probační a mediační službě má podle odpovědí 93 % respondentů a 74 % respondentů se s ní určitým způsobem bezprostředně setkala.

O alternativních trestech má povědomí 80 % respondentů.

Uložení alternativního opatření namísto uložení trestu odnětí svobody považuje za lepší variantu 59 % respondentů.

Mnohem závažnější je skutečnost, že většina studentů z výzkumného souboru nejeví zájem o práci v Probační a mediační službě. Zájem uvedlo pouze 23 % respondentů.

Přitom, jak bylo zmíněno v teoretické části, v této oblasti jsou nezbytní profesionálové v odboru sociální práce, kteří mají potřebné teoretické znalosti, výcvik a jsou připraveni do praxe.

Není jisté, zda výsledky výzkumu jsou v širším pohledu zcela relevantní. Jak již bylo zmíněno, výzkumný soubor byl vybrán na základě dostupnosti a jeho rozsah byl poměrně malý.

Z uvedených skutečností však přesto vyplývá závěr, že je potřebné v rámci oboru sociální práce usilovat, aby probační a mediační služba více vstoupila do povědomí všech lidí a aby budoucí sociální pracovníci měli o tuto problematiku zájem a chtěli se této problematice věnovat v praxi. Nosným problémem je především náročnost výkonu probační a mediační služby a úroveň kompetencí, které jsou nezbytné u sociálního pracovníka vykonávajícího tuto funkci. Dále je velmi potřebné aby se sociální práce za pomoci jiných pomáhajících profesí více zaměřovala na zavádění a uplatňování alternativních trestů. Téma alternativních trestů je v současnosti vysoce aktuální a diskutované a s jeho uplatňováním jsou spojena nemalá očekávání, zejména snížení nákladů na vězeňství, na veřejné finance, ale především nápravu lidí ve společnosti.

8 SEZNAM ZDROJŮ

- ADAM, Zdeněk, VORLÍČEK, Jiří & POSPÍŠILOVÁ, Yvona (eds.) (2004). *Paliativní medicína. 2.*, přepracované a doplněné vyd. Praha: Grada.
- ARNOLDOVÁ, Anna (2016). Sociální péče: učebnice pro obor sociální činnost, 2. díl. Praha: Grada.
- BARKER, R. Christie. (2009). Public charitable collections: are they a worthwhile cause?. *The Modern Law Review*, 63(6), 791–812.
- BBC Ethics Guide (2014). *Ethics: a general introduction*.
https://www.bbc.co.uk/ethics/introduction/intro_1.shtml
- BĚLÍK, Václav, HOFERKOVÁ, Stanislava & KRAUS, Blahoslav (2017). *Slovník sociální patologie*. Praha: Grada.
- DOLEŽALOVÁ, Tereza (2020). *Pořadové testy v kontingenčních tabulkách*. [Bakalářská práce]. Brno: Ústav matematiky a statistiky. Přírodovědecká fakulta, Masarykova univerzita.
<https://is.muni.cz/th/bf2gn/>.
- DOSTÁLOVÁ, Olga, & ŠIKLOVÁ, Jiřina (2004). Sociální práce v paliativní medicíně. In: VORLÍČEK, Jiří, ADAM, Zdeněk & POSPÍŠILOVÁ, Yvona. *Paliativní medicína*. Praha: Grada.
- DRAPELA, Victor J (1997). *Přehled teorií osobnosti*. Praha: Portál.
- DRÁPELA, Luboš (2010). *Alternativní formy trestu*. [Bakalářská práce]. Fakulta humanitních studií. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. <https://digilib.k.utb.cz/handle/10563/11535>.
- ELIHOVÁ, Markéta (2017). *Sociální práce: aktuální otázky*. Praha: Grada.
- FERJENČÍK, Ján (2010). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: Jak zkoumat lidskou duši. 2. vyd.* Praha: Portál.
- GAVORA, Peter (2008). *Úvod do pedagogického výzkumu*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- GAVORA, Peter a kol. (2010). *Elektronická učebnice pedagogického výzkumu*. Bratislava: Univerzita Komenského. <http://www.e-metodologia.fedu.uniba.sk/>.
- GULOVÁ, Lenka (2011). *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Praha: Grada.
- GULOVÁ, Lenka & ŠÍP, Radim (eds.) (2013) *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Praha: Grada.
- HAVRÁNKOVÁ, Olga (2003). Skupinová práce. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál.
- HENDL, Jan (2012). *Přehled statistických metod: Analýza a metaanalýza dat. 4., rozšířené vyd.* Praha: Portál.
- HOLÁ, Lenka (2013). *Mediace a možnosti využití v praxi*. Praha: Grada.

- HRONOVÁ, Marie (2008). Etika v sociální práci. In: MAHROVÁ, Gabriela, VENGLÁŘOVÁ, Martina a kol. *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada.
- CHRÁSKA, Miroslav (2016). *Metody pedagogického výzkumu: Základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vyd. Praha: Grada
- CHYTIL, Oldřich & MAHROVÁ, Gabriela (2008). Teoretické koncepty sociální práce. In: MAHROVÁ, Gabriela, VENGLÁŘOVÁ, Martina a kol. *Sociální práce s lidmi s duševním onemocněním*. Praha: Grada.
- International Federation of Social Workers, IFSW / International Association of Schools of Social Work, IASSW (2014, July). *Global definition of social work*.
<https://www.ifsw.org/what-is-social-work/global-definition-of-social-work/>.
- International Association of Schools of Social Work, IASSW / L'Association internationale des écoles de travail social, AIETS (2018). *Ethics in Social Work, Statement of Principles*.
<https://www.iassw-aiets.org/archive/ethics-in-social-work-statement-of-principles/>.
- KALMTHOUT, Anton M., van & DURNESECU, Ioan (2008). European Probation Service Systems; A comparative overview. In: KALMTHOUT, Anton M., van & DURNESECU, Ioan (eds.) *Probation in Europe*. Nijmegen: Legal Publishers.
- KRAUS, Blahoslav (2008). *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál.
- KROFTOVÁ, Andrea & OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka (2005). Sociální práce v rámci probační služby. In: MATOUŠEK, Oldřich, KODYMOVÁ, Pavla & KOLÁČKOVÁ, Jana. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál.
- KUTNOHORSKÁ, Jana, CICHÁ, Martina & GOLDMANN, Radoslav (2011). *Etika pro zdravotně sociální pracovníky*. Praha: Grada.
- KUZNÍKOVÁ, Iva (2011). *Sociální práce ve zdravotnictví*. Praha: Grada.
- LACA, Slavomír (2017). *Sociálna práca a sociálnapedagogika*. Rožňava: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety DP b. Sály Salkaházy Rožňava.
- LATA, Jan (2007). *Účel a smysl trestu*. Praha: LexisNexis.
- LEVICKÁ, Jana a kol. (2007). *Metódy sociálnej práce*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- MALÍK HOLASOVÁ, Věra (2014). *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. Praha: Grada.
- MÁTEL, Andrej (2019). *Teorie sociální práce I: sociální práce jako profese, akademická disciplína a vědní obor*. Praha: Grada.
- MATOUŠEK, Oldřich a kol. (2012). *Základy sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál.
- MATOUŠEK, Oldřich & ŠUSTOVÁ, Jana (2012). Vývoj sociální práce jako oboru v západním světě. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Základy sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál.

MATOUŠEK, Oldřich, KODYMOVÁ, Pavla & KOLÁČKOVÁ, Jana (2005). *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál.

Ministerstvo spravedlnosti ČR. Justice.cz (2017a). Katalog životních situací. *Vývoj alternativních trestů v České republice*. <https://justice.cz/web/msp/alternativni-tresty?clanek=vyvoj-alternativnich-trestu-v-ceske-republice>

Ministerstvo spravedlnosti ČR. Justice.cz (2017b). *Ukládání alternativních trestů v praxi*. <https://justice.cz/web/msp/alternativni-tresty?clanek=ukladani-alternativnich-trestu-v-praxi>

NAVRÁTIL, Pavel (2012). Současné pojetí a dilemata disciplíny. In: MATOUŠEK, Oldřich a kol. *Základy sociální práce*. 3. vydání. Praha: Portál.

ONDRUŠOVÁ, Jiřina & KRAHULCOVÁ Beáta (2019). *Gerontologie pro sociální práci*. Praha: Karolinum Press.

PELIKÁN, Jiří (2011). *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. 2., nezměněné vyd. Praha: Karolinum Press.

RIMARČÍK, Marián (2006). *Základy statistiky*. Prešov: Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce bl. P. P. Gojdiča

SCHAVEL, Milan, OLÁH, Michal & DEREVJANIKOVÁ, Štefánia (2006). *Sociálna práca vo verejnej správe*. Trnava: Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce.

SOBOTKOVÁ, Veronika (2014). *Rizikové a antisociální chování v adolescenci*. Praha: Grada.

STRIEŽENEC, Štefan (1996) *Slovník sociálního pracovníka*. Trnava: Vydavateľstvo AD.

STRIEŽENEC, Štefan (1999). *Úvod do sociálnej práce*. Trnava: Vydavateľstvo AD.

ŠIŇANSKÁ, Katarína & TAKÁČOVÁ, Andrea (2018). Súvislosť medzi starostlivosťou o seba a stratégiami zvládania záťaže v skupine komunitných sociálnych pracovníkov. *Revue sociálnych služieb*, 10(1), 12–25.

ŠKULECOVÁ, Alena & JANKOVSKÝ, Jiří (2004). Význam etických aspektů práce v pomáhajících profesích. *Sociální práce*, 4, 54–61.

ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka, DOUBRAVOVÁ, Dagmar (eds.) (2010). *Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů*. Praha: Portál.

VEČEŘA, Miloš & URBANOVÁ, Martina (2006). *Sociologie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk.

ZAJACOVÁ, Kateřina (2018). Ovlivňování a řízení procesů směřujících k zajištění přístupnosti vysokoškolského studia pro uchazeče a studenty. In: ŠÁMALOVÁ, Kateřina & TOMEŠ, Igor (eds.). *Řízení sociálních procesů v České republice*. Praha: Karolinum Press.

Zákon č. 257/2000 Sb., zákon o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě) (2000). In: *Sbírka zákonů, částka 74/2000*.

Zákon č. 265/2001 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (2001). In: *Sbírka zákonů, částka 102/2001*.

Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže) (2003) In. *Sbírka zákonů částka 79/2003*.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (2009). In: *Sbírka zákonů, částka 11/2009*.

Zákon č. 311/2011 Sb., zákon, kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (2011). In: *Sbírka zákonů, částka 115/2011*.

9 SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Pohlaví a stupeň studia respondentů.....	36
Tabulka č. 2: Slyše/a jste o probaci?	37
Tabulka. č. 3: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, jak byste charakterizoval pojem probace?	37
Tabulka č. 4: Slyšel/a jste o mediaci?.....	38
Tabulka č. 5: Pokud jste na předcházející otázku odpověděl/a „ano“, zkuste pojem mediace vysvětlit	39
Tabulka č. 6: Myslíte si, že mimosoudní řešení sporů za pomoci mediace je přínosné?	39
Tabulka č. 7: Máte povědomí o Probační a mediační službě v ČR?	40
Tabulka č. 8: Setkal/a jste se vy osobně nebo někdo z vašeho okolí s Probační a mediační službou?.....	41
Tabulka č. 9: Máte povědomí o alternativních trestech?	41
Tabulka č. 10: Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?	42
Tabulka č. 11: Považujete uložení alternativního opatření za lepší variantu než uložení trestu odnětí svobody?.....	43
Tabulka č. 12: Komu byste ukládal/a alternativní opatření?	44
Tabulka č. 13: Jaké jsou podle vás výhody alternativních trestů?	45
Tabulka č. 14: Chtěl/a byste po ukončení studia pracovat v Probační a mediační službě ČR?	45
Tabulka. č. 15: Otázka č. 3: Slyšel/a jste o probaci?	47
Tabulka. č. 16: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl ano, jak byste charakterizoval pojem probace?	47
Tabulka. č. 17: Slyšel/a jste o mediaci?	48
Tabulka. č. 18: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, jak byste charakterizoval pojem mediace?.....	49
Tabulka. č. 19: Myslíte si, že mediace je přínosná?	50
Tabulka. č. 20: Máte povědomí o probační a mediační službě v České republice?	50
Tabulka. č. 21: Setkal/a jste se vy osobně nebo někdo z vašeho okolí s probační a mediační službou?.....	51
Tabulka. č. 22: Máte povědomí o alternativních trestech?	52
Tabulka. č. 23: Který alternativní trest je podle vás nejúčinnější?	53

Tabulka. č. 24: Považujete uložení alternativního opatření za lepší variantu než odnětí svobody?.....	54
Tabulka. č. 25: Komu byste ukládal alternativní opatření?	54
Tabulka. č. 26: Jaké jsou podle vás výhody alternativních trestů?.....	55
Tabulka. č. 27: Chtěl/a byste po ukončení studia pracovat v probační a mediační službě? ...	56

10 SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Pohlaví a stupeň studia respondentů	36
Graf č. 2: Slyšel/a jste o probaci?	37
Graf č. 3: Pokud jste na předchozí otázku odpověděl/a ano, jak byste charakterizoval pojem probace?	38
Graf č. 4: Slyšel/a jste o mediaci?	38
Graf č. 5: Pokud jste na předcházející otázku odpověděl/a „ano“, zkuste pojem mediace vysvětlit	39
Graf č. 6: Graf č. 6: Myslíte si, že mimosoudní řešení sporů za pomoci mediace je přínosné?	40
Graf č. 7: Máte povědomí o Probační a mediační službě v ČR?	40
Graf č. 8: Setkal/a jste se vy osobně nebo někdo z vašeho okolí s Probační a mediační službou?	41
Graf č. 9: Máte povědomí o alternativních trestech?	42
Graf č. 10: Který z alternativních trestů je podle vás nejúčinnější?	43
Graf č. 11: Považujete uložení alternativního opatření za lepší variantu než uložení trestu odnětí svobody?	44
Graf č. 12: Komu byste ukládal/a alternativní opatření?	44
Graf č. 13: Jaké jsou podle vás výhody alternativních trestů?	45
Graf č. 14: Chtěl/a byste po ukončení studia pracovat v Probační a mediační službě ČR?....	46

11 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Vzor dotazníku	67
Příloha 2: Ukázka výpočtu Fisherova testu pro otázku č. 3.....	69
Příloha 3: Ukázka výpočtu Fisherova testu pro otázku č. 8.....	69

Příloha č. 1: Vzor dotazníku

DOTAZNÍK

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

jsem studentkou třetího ročníku Pražské vysoké školy psychosociálních studií v oboru sociální práce se zaměřením na psychoterapii a komunikaci a dovoluji si Vás oslovit a zároveň poprosit o vyplnění následujícího dotazníku. Otázky se týkají Vašich zkušeností a Vašich poznatků o probační a mediační službě a alternativním trestem v ČR.

Váš názor je pro mne velice důležitý. Dotazník je zcela anonymní a data, která poskytnete, budou užita pouze pro účely zpracování informací do mé bakalářské práce, která je zaměřena na analýzu povědomí o probační a mediační službě z pohledu sociálního pracovníka.

Lenka Neumanová

1. Vaše pohlaví?

- a) Muž
- b) Žena

2. Jaký stupeň vysokoškolského studia studujete?

- a) Bakalářský stupeň
- b) Magisterský stupeň

3. Slyšel/a jste o probaci?

- a) Ano
- b) Ne

4. Pokud jste na předcházející otázku odpověděl/a ANO, zkuste pojem probace vysvětlit.

- a) Probace jsou alternativní tresty
- b) Probace je dohled nad obviněným
- c) Probace dohlíží na odsouzené, kteří nejsou ve výkonu trestu
- d) Nevím

5. Slyšel/a jste o mediaci?

- a) Ano
- b) Ne

6. Pokud jste na předcházející otázku odpověděl/a ANO, zkuste pojem mediace vysvětlit.

- a) Mediace je mimosoudní řešení sporů
- b) Mediace je domluva dvou stran prostřednictvím mediátora
- c) Mediace je dohled
- d) Nevím

7. Myslíte si, že mimosoudní řešení za pomoci mediace je přínosné?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

8. Máte povědomí o probační a mediační službě v ČR?

- a) Ano
- b) Ne

9. Setkal/a jste se Vy osobně nebo někdo z Vašeho okolí s probační a mediační službou?

- a) Ano
- b) Ne

10. Máte povědomí o alternativních trestech?

- a) Ano
- b) Ne

11. Který z alternativních trestů je podle Vás nejúčinnější?

- a) Domácí vězení
- b) Obecně prospěšné práce
- c) Peněžitý trest
- d) Elektronický monitorovací systém (náramky)
- e) Propadnutí věci nebo majetku

12. Považujete uložení alternativního opatření za lepší variantu, než uložení trestu odnětí svobody?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

13. Komu byste ukládal/a alternativní opatření?

- a) Mladistvým (osoby, které v době spáchání skutku dovršily patnáctý rok a nepřekročily osmnáctý rok věku)
- b) Prvopachatelům (osoba, která se dopustila trestného činu poprvé)
- c) Recidivistům (osoba dopouštějící se opětovného spáchání přečinu či trestného činu stejné povahy)
- d) Nevím

14. Jaké jsou podle Vás výhody alternativních trestů?

- a) Počet nižší finanční náklady státu
- b) Nezatěžují vězeňský systém
- c) Domácí prostředí - rodina
- d) Možnost pracovat a splácet dluhy
- e) Větší motivace k nápravě

15. Chtěl/a byste po ukončení studia pracovat v probační a mediační službě?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

Příloha č. 2: Ukázka výpočtu Fisherova testu pro otázku č. 3

```
>
> o_03_slysel_o_probaci <- data.frame(bakalarske = c(34,0), magisterske = c(38,2), row.names = c("ano", "ne"))
>
> o_03_slysel_o_probaci
  bakalarske magisterske
ano         34         38
ne          0          2
>
> fisher.test(o_03_slysel_o_probaci)

Fisher's Exact Test for Count Data

data:  o_03_slysel_o_probaci
p-value = 0.4965
alternative hypothesis: true odds ratio is not equal to 1
95 percent confidence interval:
 0.1599814      Inf
sample estimates:
odds ratio
      Inf
>
> |
```

Příloha č. 3: Ukázka výpočtu Fisherova testu pro otázku č. 8

```
>
> o_08_povedomi_o_pms <- data.frame(bakalarske = c(31,3), magisterske = c(38,2), row.names = c("ano", "ne"))
>
> o_08_povedomi_o_pms
  bakalarske magisterske
ano         31         38
ne          3          2
>
> fisher.test(o_08_povedomi_o_pms)

Fisher's Exact Test for Count Data

data:  o_08_povedomi_o_pms
p-value = 0.6559
alternative hypothesis: true odds ratio is not equal to 1
95 percent confidence interval:
 0.04325897 5.10293785
sample estimates:
odds ratio
0.5483701
>
> |
```

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autorky: Lenka Neumanová

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Probační a mediační služba z pohledu sociálního pracovníka

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Slavomír Laca, PhD.

Rok dokončení práce: 2022

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh)

Přímé citace: 5634

Ostatní text: 86147

Celkový počet znaků: 91781

Počet pramenů a literatury: 56

Názvy souborů

Text práce ve formátu PDF: Lenka_Neumanova_Bakalarska_prace.pdf

Text práce ve formátu DOC nebo DOCX: Lenka_Neumanova_Bakalarska_prace.docx

Další soubory: 0

**Posudek vedoucího/opponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Lenka Neumanová

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Probační a mediační služba z pohledu sociálního pracovníka

Vedoucí/opponent práce: doc. PaedDr. Slavomír LACA, PhD.

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh):

Počet stránek příloh:

Počet titulů v seznamu literatury:

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	•			
--	---	--	--	--

Oborová příléhavost tématu

	•			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		•		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	•			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	•			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		•		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	•			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	•			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	•			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	•			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

		•		
--	--	---	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		•		
--	--	---	--	--

*

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznosť kapitol a subkapitol

	•			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použiteľnosť výsledkov v praxi

	•			
--	---	--	--	--

Vhodnosť prezentácie záverov práce (publikácie, referáty, apod.)

		•		
--	--	---	--	--

Otázky a námety k diskusi pri obhajobe:

Nemám otázky do diskusie.

Celkové hodnotenie práce (klady, nedostatky):

Autorka predkladanej bakalárskej práce Lenka Neumanová, sa zaoberá vo svojej práci sociálnou problematikou a to vidíme už v samotnom názvu Probační a mediační služba z pohľadu sociálneho pracovníka. Štruktúra práce je dobrá a je vyvážená v jednotlivých kapitolách a podkapitolách. V úvode autorka charakterizuje celú problematiku, ktorú rozoberá v jednotlivých kapitolách, taktiež si vytýčila cieľ svojej teoretickej časti v práci. Autorka pri písaní použila adekvátnu odbornú literatúru, ktorú uvádza v zozname bibliografických odkazov (autorka použila nielen domácu literatúru ale aj zahraničné publikácie, k tejto problematike, za čo jej platí pochvala). V práci sa nájdú formálne nedostatky.

Predkladaná bakalárska práca sa člení na teoretickú a empirickú časť. V rámci teoretickej časti práce autorka opisuje pohľad na zvolenú problematiku v troch hlavných kapitolách a podkapitolách (históriu sociálnej práce, charakteristikou sociálneho pracovníka, probačnou a mediačnou službou v ČR a iné). Praktickú časť tvoria posledné kapitoly štvrtá až šiesta, ktorá je prínosom predkladanej práce.

Empirická časť je veľmi dobre a priehľadne spracovaná, kde bola využitá vhodná metóda – dotazníka, boli stanovené výskumné otázky a hypotézy a to nulová a alternatívna. Následne sa výsledky spracovali aplikovanou štatistikou chi-kvadratu a Fisherův exaktním testom. Na základe stanoveného cieľa sa autorke podarilo splniť cieľ práce a došiel k zaujímavým záverom, ktoré zhrnula do záverečnej kapitoly v rámci diskusie. Domnievame sa, že predložená bakalárska práca je zaujímavá spracovaná a spĺňa požiadavky kladené na bakalársku prácu.

Doporučení k obhajobe: doporučuji/~~nedoporučuji~~*

- práca spĺňa požiadavky kladené na bakalársku prácu, preto ju doporučujem k obhajobe.

Navrhovaná klasifikácia:

- klasifikujem ju stupňom – 1 - 2 dle obhajoby

Datum, podpis: 15.05.2022

*
nehodící se, škrtněte

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno autora: Lenka Neumanová

Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Probační a mediační služba z pohledu sociálního pracovníka

Oponent práce: PhDr. Hana Hejná

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 55

Počet stránek příloh: 5

Počet titulů v seznamu literatury: 56

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přílehlavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

		x		
--	--	---	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření

	x			
--	---	--	--	--

(respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

Práce s odbornou literaturou a prameny

	x			
--	---	--	--	--

(citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

Formální zpracování

	x			
--	---	--	--	--

(jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

			x	
--	--	--	---	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešení problematice

x				
---	--	--	--	--

(samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

		x		
--	--	---	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost výsledků v praxi

			x	
--	--	--	---	--

Vhodnost prezentace závěrů práce

		x		
--	--	---	--	--

(publikace, referáty, apod.)

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

V jaké optimální podobě by bylo účelné ve studijních programech sociální práce začlenit problematiku PMS do vzdělávacího programu Bc. studia, popř. Mgr. studia?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky; v případě doporučení do soutěže o nejlepší DP uveďte nadprůměrné charakteristiky práce v souladu s Vámi výše označeným kritériem formální úrovně, obsahové reprezentativnosti, metodologie a přínosnosti práce pro teorii či praxi):

Autorka zvolila pro svou bakalářskou práci téma, které je v oblasti sociální práce ne příliš často zmiňované. Teoretická část obsahuje kapitoly, které jsou v souladu se zvoleným tématem práce.

Teoretická, popř. výzkumná, část by si zasloužila alespoň zmínku o rešerši studijních programů sociální práce v ČR nebo ve studijním programu bc. a mgr. studia na PVŠPS, jelikož výzkum je zaměřen tímto směrem.

Pro svůj výzkum autorka zvolila spolehlivou metodologii a výzkumné šetření autorka realizoval ve ztížených covidových podmínkách úspěšně. Výsledky výzkumu vyhodnotila v dostatečné míře. Na zdařilý výzkum by měla navazovat diskuse o získaných poznatcích, která však chybí.

Formální zpracování bc. práce je zdařilé, stejně jako využití odborných podkladů, literatury.

Z důvodu výše uvedených doporučuji práci k obhajobě a hodnotím práci jako výbornou - velmi dobrou.

Doporučení do soutěže o nejlepší diplomovou práci:

Celkově získané body do soutěže:

Doporučení k obhajobě:

doporučuji

Navrhovaná klasifikace:

výborně - velmi dobře

Datum, podpis:

22.5.2022

* nehodící se škrtněte

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a